کێن ئەوانەی

کە خوای پەروەردگار خۆشیانی

دەوێت؟

ئامادەکردنی

م. ابوبکر احمد

چاپی دووەم 1432 ك - 2011 ز

بسم الله الرحمن الرحيم

ناوی پەرتووک

کێن ئەوانەی خوای پەروەردگار خۆشیانی دەوێت

ئامادەکردنی

م. ابوبکر احمد

چاپی دووەم: 1432ك - 2011ز

ژمارەی سپاردن: (1611)

مافی چاپکردن و لەبەرگرتنەوەی پارێزراوە

لە بڵاوکراوەکانی

کتێبخانەی سیما

0770123608

بنکەی بڵاوکردنەوە

کتێبخانەی سوننە **سلێمانی**	**کتێبخانەی سیما** **چەمچەماڵ**	**کتێبخانەی زانست** **کەلار**

پێشەکی

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ, وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِـــنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا, مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِىَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

Z@ ? > = < ; : 9 8 7 6 5 4 [

. - , + *) (' & % $ # " ! [

Z ? > = < ; : 8 7 6 5 4 3 1 0 /

.Z } | { z y x w v u [

أَمَّا بَعْدُ:

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ, وَأَحْسَنَ الْهَدْىِ هَدْىُ مُحَمَّدٍ (h), وَشَرَّ الأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَة وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَة وَكُلَّ ضَلاَلَةٍ فِى النَّارِ.

بێگومـان بـاوەڕی بەنـدەکانی خـوای پـەروەردگار پلـە پلەیـە، لـە نـاو باوەڕداراندا بەنـدە هەیـە خـوای پـەروەردگار خۆشـی دەوێـت، وە هەیشـە پەروەردگار خۆشی ناوێتو ڕقی لێیەتی، چونکە خۆی ناپارێزێـت لەگوناهــو تاوانو سەرپێچی .

لە قورئانی پیرۆزدا پەروەردگار وەسفی كەسانێكی كردووە كە خۆشـیانی دەوێـتو نیعمـەتیان بەسـەردا دەڕێـژێت لـە دونیـادا, وە لـە ڕۆژی دوایـدا دەیان خاتە بەهەشتەوەو لێیان ڕازی دەبێت, پەروەردگار دەفەرمووێت:

[! " # $% & ' ( ) * + ,

- . / 0 1 2 3 4 5 6 7

9 : ; < > ? @ A B Z [یونس: 62-64] .

واتە: ئاگاداربن بە ڕاستی چاكەكارانو خۆشەویستانی خـوای پـەروەردگار نەترسو بیم ڕوویان تیَ دەكات لەسەرەمەرگو لـە ڕۆژی لـیَ پرسـینەوەدا, نەغەمو پەژارەو دلَ تەنگی دایان دەگرێت لەوەی كە لـە دونیـادا بـەجێیان هێشتوە, چونكە پەروەردگار باشتریان پیَ دەبەخشـێت, (مەلائیكەتـەكان بـە ڕوو خۆشـیەوە مـژدەی سـەر فـرازیو خۆشـیان دەدەنـیَ), ئەوانـە كەسانێكن كە باوەڕی ڕاستەقینەو ڕەسۆزیان هێنـاوە بـە پـەروەردگاریان, وە خۆشـیان دەپـارێزن لـە خەشـمو قینـی خـوا هـەر بـۆ ئەوانـە مـژدەی كامەرانیو بەختەوەری لە ژیانی دونیـادا وە لـە قیامەتیشـدا, دلّنیـابن كـە ئەو بەلّێنانەی خوای پەروەردگار هەر دێنە دیو هیچ گۆڕانێكیان بەسـەردا نایەت, ئا ئەوەیە سەرفرازیو كامەرانی گەورەو مەزن .

هــاوەڵی خۆشەویســت ئــەبو هــورەیرە (خــوای لیَ ڕازی بێــت) فــەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ

اللَّهَ يُحِبُّ فُلاَنًا فَأَحْبِبْهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ، فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلاَنًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الأَرْضِ)[1] .

واتــە : ئەگـەر خـوای پـەروەردگار بەندەیـەکی خـۆش ویسـت ئـەوا بـانگی جبریل دەکاتو پێی دەفەرمووێت: خوا فلانە کەسی خـۆش دەوێـت تـۆش خۆشـت بوێـت, ئنجـا جبریـل ئـەو کەسـەی خـۆش دەوێـت, وە جـبریلیش بانگی ئەهلی ئاسمان دەکاتو دەفەرمووێت: بەڕاسـتی خـوای پـەروەردگار فلانەکەسـی خـۆش دەوێـت ئێـوەش خۆشـتان بوێـت, ئینجـا ئـەهلی ئاسمـانیش ئـەو کەسـەیان خـۆش دەوێـت, پاشـان لەسـەر زەویـش ڕەزامەندی خەڵکی بۆ دادەنرێت .

هەروەها هاوەڵی خۆشەویست قـەتادەی کـوڕی نوعمـان (خـوای لێ ڕازی بێـت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (إِذَا أَحَبَّ اللَّــهُ عَبْــدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا كَمَا يَظَلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءَ)[2] .

واتە : ئەگەر خوای پەروەردگار بەندەیەکی خۆش ویسـت ئـەوا لـە کێشـەو ناڕەحەتی دونیا دەیپارێزێت, هـەروەك چـۆن یـەکێکتان نەخۆشـەکەی لـە ئاو دەپارێزێت (لەکاتێکدا کە ئاو زیانی بۆی هەبێت).

---

(1) رواه البخاري (3209) ومسلم (6873) .

(2) (صحيح) رواه أحمد والترمذي وابن حبان والحاكم وصححه الألباني في صحيح الجامع (282) .

وە هاوەڵی خۆشەویست ئەنەسی کوڕی مالیك (خـوای لێ ڕازی بـێ) فـەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (وَاللهِ؛ لاَ يُلْقِي اللهُ حَبِيبَهُ فِي النَّارِ)[1].

واتە: سوێند بەخوا, پەروەردگار خۆشەویستەکەی ناخاتە ناو ئاگرەوە .

لەکۆتایـدا بـاوەڕداری خۆشـە ویسـت: بـەدڵنیایی هـەموو خۆشەویسـتیەك کە خۆشت ویستووە ڕۆژێـك دێت کـە لێـی جیاببیتـەوەو بـەجێی بهێڵـی, تەنها یەك خۆشەویست نـەبێت, کـە لەگەڵتایـە ئەگـەر لـە هـەر شـوێنێك بیت, لـە ژیانتـدا وە لـە دوای مردنیشت, گوێڕایـەڵی بکـە هـەردوو ژیانـت بـۆ دەگونجێنێـتو خۆشـتی دەوێـت, وە نـا ڕەحـەتی دونیـاو ڕۆژی دوایـت لەسەر ئاسان دەکات, ئەویش خوای تاك و تەنهایە .

---

(1) (صحيح) رواه أحمد وأبو يعلى وابن منيع والحاكم وصححه الألباني في صحيح الجامع (7095) .

خـــوای پـــەروەردگارو پێغەمبەرەکـــەی (h) باســـی کەســانێکیان بــۆ کــردووین کــە ســەرفرازو بەختــەوەرنو پەروەردگار خۆشیانی دەوێت, ئەوانیش ئەم کەسانەن:

1 باوەڕداری ملکەچو دامەزراو
2 باوەڕدارێك تەوبەکارو پاکو خاوێن بێت
3 باوەڕدارێك بەڕاستی شوێنی سوننەت کەوتبێت
4 باوەڕدارێك خۆپارێزو لە خواترس بێت
5 باوەڕدارێك چاکەکارو خێر خوازبێت
6 باوەڕدارێك لە گوفتارو کرداردا دادپەروەر بێت
7 باوەڕدارێك خۆڕاگرو بەئارام بێت
8 باوەڕدارێك لە پێناوی خوادا بجەنگێت
9 باوەڕدارێك پشت بەخوا ببەستێت
10 باوەڕدارێك سودو قازانجی هەبێت بۆ خەڵکی .
11 باوەڕدارێك ڕاستگۆبێت
12 باوەڕدارێك ڕەوشتی جوان بێت
13 باوەڕدارێك ئازاو بەهێزو بەتوانا بێت
14 باوەڕدارێك لە خواترسو دەوڵەمەندو شاراوە بێت
15 باوەڕدارێك جوانو پاك وخاوێن بێت
16 باوەڕدارێك نەرمو نیان بێت
17 باوەڕدارێك ئاسانکار بێت
18 باوەڕدارێك لەبەخشیندا دەست کراوە بێت .

19 باوەڕدارێك لە نوێژی جەماعەتدا بڵێت (آمِينَ)
20 باوەڕدارێك دونیا نەویست بێت
21 باوەڕدارێك بەتەنها خوا بپەرستێت
22 باوەڕدارێك لێبوردە بێت
23 هەر کەسێك پشتیوانان (أَنْصَار)ی خۆش بوێت
24 باوەڕدارێك کارەکانی بە چاکی ئەنجام بدات
25 باوەڕدارێك نێوان خەڵکی ڕێك بخاتو ئاشتیان بکاتەوە
26 باوەڕدارێك هێمنو لەسەر خۆبێت
27 باوەڕدارێك لە ترسی خوا فرمێسك بەچاویدا بێتە خوارێ
28 باوەڕدارێك فەرزەکان جێ بەجێ بکات
29 باوەڕدارێك سوننەتەکان جێ بەجێ بکات
30 باوەڕدارێك بەشەرمو عەیب داپۆشەر بێت
31 باوەڕدارێك لەبەر خوا باوەڕدارێکی خۆش بوێت
32 باوەڕدارێك ئامانەت پارێز بێت
33 باوەڕدارێك ڕاستگۆ بێت
34 باوەڕدارێك چاك بێت لەگەڵ دراوسێکەیدا
35 باوەڕدارێك مجاهد بێت
36 باوەڕدارێك لە کاتی ماندوێتیدا شەونوێژ بکات
37 باوەڕدارێك ئیمامی حوسێنی خۆش بوێت .

لەقورئانی پیرۆزدا:

یەکەم: **باوەڕداری ملکەچو دامەزراو**

خـوای پـەروەردگار دەفـەرمووێت:] l m n o p q r s t u v w x y µ Z [المائدة: **54**] .

واتــە: ئـەی ئەوانـەی باوەڕتـان هێنـاوە, هـەر کـەس لـەئێوە لـە ئـاین‌و بەرنامەکەی وەرگەڕێت‌و پاشگەز ببێتەوە, ئەوا هەر خـۆی زەرەر دەکـات, وە لە ئایندەدا خوای پەروەردگار کەسانێك دەهێنێتە کایـەوە, (ئەوەنـدە خواپەرست و باوەڕ دامـەزراوبن) خـوای پـەروەردگار خۆشـی دەویـن, وە ئەوانیش خوای پەروەردگاریان خۆش دەوێت .

زانــای پایــە بــەرز شــێخ ســەعدی (ڕەحمـەتی خـوای لێ بێـت) دەفـەرمووێت: پــەروەردگار ڕای گەیانــدووە ئەگــەر هەرکەســێك پاشــگەز ببێتــەوە لــە دینەکەی, ئەوا ئەو کەسە هیچ زیانێ بە خـوای گـەورە ناگەیـەنێت, بـەڵکو زیان لە خۆی دەدات, وە کەسانێك هەن بە دڵسۆزی‌و بەڕاسـتی بەندایـەتی بۆ پەروەردگار ئەنجام دەدەن, جا ئەوانە پەروەردگار ڕێنمونیـان دەکـات‌و خۆشیانی دەوێت .

وە بێگومـان خـۆش ویسـتنی خـوای گـەورە بـۆ بەنـدەکانی گـەورەترین نیعمەتـە کـە خـوای گـەورە دەیبەخشـێت, جـا هـەرکاتێك خـوای گـەورە بەندەکەی خۆش بوێت ئەوا هـەموو کـارێکی بـۆ ئاسـان دەکـاتو ڕێنمـونی دەکات بۆ کاری خێر, وە دوریشی دەخاتەوە لە خراپەکاری .

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) لەم ئایەتەدا ئاماژەی ئەوەی تێدایە کە لە نـاو باوەڕدارانـدا کەسـانێك پاشگەز دەبنەوە لە باوەڕهێنانیان بەخوای پەروەردگار.

(2) خـوای پـەروەردگار بـێ نیـازو بـێ پێویسـتە لـە هـەموو خـەڵکان, جـا هەرقەومێك لە ئاینو بەرنامەکەی وەرگـەڕێتو پاشـگەز ببێتـەوە, ئـەوا لـە ئایندەدا خوای پەروەردگار کەسانێك دەهێنێتە کایەوە .

(3) هەرکەسێك لە ئاینو بەرنامەکەی وەرگەڕێتو پاشـگەز ببێتـەوە, ئـەوا خەشمو ڕق لێ گیراوە .

(4) تواناو دەسەڵاتی خوای گەورە, ئەگەر هـەر قـەومێك پاشـگەز بێتـەوە ئەوا خوای گەورە قەومێکی تر دێنێتە کایەوە .

(5) ئەم ئایەتە ئەوە دەسەلمێنێت, کردارەکـانی خـوای گـەورە (اخْتِيَارِيَّة) هەڵبژاردنە, بـەوەی کـە هـەر کارێـك ئـەنجام دەدات بـە ویسـتی خۆیـەتی, لەبەر ئەوەی دەفەرمووێت: [t u Z وە] ^ Z بۆ ئایندە .

(6) خوای پەروەردگار باوەڕداری ڕاستەقینەی خۆش دەوێت .

دووەم: باوەڕدارێك تەوبەكارو پاكو خاوێن بێت

خـــــوای پـــــەروەردگار دەفـــــەرمووێت:] إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلۡمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾ Z [البقرة: ٢٢٢] .

واتـــە: بەڕاسـتی خـوای پــەروەردگار ئەوانــەی خـۆش دەوێـت کـە تەوبەکارانو خۆیان پاکو خاوێن ڕادەگرن .

زانای پایەبەرز شێخ ابن عُثَيِّمين (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) لـە تەفسـیری ئەم ئایەتەدا فەرموویەتی: تەوبـەكاران ئەوانـەن كـە تەوبـەی زۆر دەكـەن, وە تەوبـە كـردن ئەوەیـە كـە دەسـت لـە تـاوانو سەرپێچـی هـەڵگریتو بگەڕێیتەوە بـۆلای خـوای گـەورە، هـەروەها پاكوخاوێنـانیش ئەوانـەن كـە خۆیان دەپارێزن لەپیسی لاشەیی[1] .

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا:

(1) جێگیربــوونو ســەلماندنی خۆشەویســتی خــوای پــەروەردگار بــۆ بەندەكانی, وە خۆش ویستن سیفەتێكی خـوای پـەروەردگارە بـەوەی كـە خـۆش ویسـتراوە لـە دڵـی دۆسـتەكانیدا, وە بەنـدە چـاك و صـاڵحەكانی خۆش دەوێتو لێیان ڕازی دەبێت, وە كردەوەیان قەبووڵ دەكات .

(2) تەوبـەكردنو گەڕانـەوە بـۆ لای خـوای پـەروەردگار كـارێكی فـەرمان پێكراوە .

---

(1) تفسير ابن عُثَيِّمين, آية (222) سورة البقرة .

(3) گەورەیی پاداشتی تەوبەکردنو گەڕانەوە بۆ لای خوای پەروەردگار .

(4) تەوبەکردنو گەڕانەوە بۆ لای خوای پەروەردگار هۆکارە بۆ بە دەستهێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگار .

(5) گەورەیی پاکو خاوێنی خۆ پاك ڕاگرتن, وە پێویستە موسڵمان هەمیشە پاکو خاوێن بێت, تا خۆشەویستی خوای پەروەردگار بەدەست بهێنێت .

(6) بەرزیی‌و جوانی ڕەفتاری قورئانی پیرۆز, کۆکردنەوەو خستنە پاڵ یەکی پاکی ناخی‌و شاراوەیی لەگەڵ پاکی دیارو ئاشکرا, چونکە پەروەردگار دەفەرمووێت:] إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ Z پاکی ناخ‌و دەروونەو شاراوەیە, بەڵام] وَيُحِبُّ ٱلۡمُتَطَهِّرِينَ Z پاکی دیارو ئاشکرایە .

سێیەم: **باوەڕدارێك بەڕاستی شوێنی سوننەت کەوتبێت**

خوای پـەروەردگار دەفـەرمووێت:] < ? @ A B C D

E F G H ǀ J K L M Z [آل عمران: ٣١] .

واتــە: ئـەی موحەممـەد (h) بـە بـاوەڕداران بڵـێ: ئەگـەر ئێـوە ڕاسـت دەکەن‌و خواتان خۆش دەوێت، ئـەوا شـوێنی مـن بکـەون, بـە جـێ بـەجێ کردنی سوننەتەکانم‌و گوێڕایەڵی کـردنم، چـونکە ئەگـەر ئێـوە شـوێنی مـن بکەون, ئەوا خوای پەروەردگار خۆشـتانی دەوێـت‌و لەتاوانـەکانتان خـۆش دەبێت، وە خوای پەروەردگار زۆر لێخۆش بوو بە بەزەییە .

زانای پایە بەرز شێخ سەعدی (ڕەحمەتی خوای لێ بێ) دەفەرمووێت:

ئەم ئایەتە پێوەرە, بۆ ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان خـۆش دەوێـت.

وە نیشانەیە بۆ ئەوانەی پەروەردگاریان خۆش دەوێت .

هەروەها دەر ئەنجامی ئەوانەی پەروەردگاریان خۆش دەوێت .

وە بەروبوومی ئەوانەی پەروەردگاریان خۆش دەوێت .

چونکە خوای پەروەردگار دەفەرمووێت: ئەگەر ئێوە بانگەشـەی ئـەو پلـەو پایە بەرزە دەکەن, ئەو پلەو پایەیەی کە شتێکی تـر نییـە بیگـاتێ, تـەنها ئەوەنـدە بـەس نییـە, کـە بانگەشـەی خۆشەویسـتی خـوا بکـەن, بـەڵکو

دەبێت بە ڕاستی ئەو بانگەشەیە بکەن‌و نیشانەی ڕاستێتیش ئەوەیە شوێنی پێغەمبەری خوا (h) بکەون لە هەموو شتێکدا .

لە گوفتارو کرداردا, وە لە یاساو بەشەکانیدا, هەروەها لە ئاشکراو نهێنیدا, جا هەرکەسێك بەو شێوەیە شوێنی بکەوێت بە ڕاستی بێت, ئەوا پەروەردگار خۆشی دەوێت‌و لە تاوانەکانی خۆش دەبێت‌و ڕەحمو بەزەیی بەسەردا دەڕێژێت, وە هەموو عەیب و کەموو کوڕییەکانی دادەپۆشێت, بەڵام هەرکەس شوێنی پێغەمبەری خوا (h) نەکەوێت و بڵێت: من پەروەردگارم خۆش دەوێت, ئەوا درۆ دەکات و پەروەردگاری خۆش ناوێت, ئەگەر چی بانگەشەی ئەوەش بکات پەروەردگاری خۆش دەوێت.

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) ئەم ئایەتە هەندێك لە سەلەف ناویان ناوە ئایەتی تاقیکردنەوەو هەڵسەنگاندن, چونکە هەرکەسێك پەروەردگاری خۆش بوێت, ئەوا شوێنی پێغەمبەری خوا (h) دەکەوێت, بۆیە پەروەردگار فەرمانی پێکردووین کە شوێنی پێغەمبەری خوا (h) بکەوێن .

(2) خوای پەروەردگار فەرمانی کردووە بە پێغەمبەری خوا (h) تەحەدای ئەوانە بکات, کە بانگەشەی خۆشەویستی پەروەردگار دەکەن, بەوەی ئەگەر ڕاست دەکەن ئەوا شوێنی پێغەمبەری خوا (h) بکەون .

(3) خۆشەویستی خوای پەروەردگار بێسنوورەو بۆ هەموو خەڵکیە, لەبەر ئەوەی خوای گەورە فەرمووی:] ? @ A B C Z .

(4) ئەم ئایەتە ئەوە دەسەلمێنێت کە خۆشەویستی هەیە لە نێوان پەروەردگارو بەندەکاندا, چونکە فەرمووی:] A B Z واتە: ئەگەر ئێوە پەروەردگارتان خۆش دەوێت, هەروەها فەرمووی:] D E Z واتە: پەروەردگار خۆشتانی دەوێت.

(5) هەرکەسێك سوربێت لەسەر زیندو کردنەوەی سوننەتو شوێن کەوتنی, ئەوا نیشانەی ئەوەیە پەروەردگاری خۆشی دەوێت .

(6) تەنها ئەوەندە بەس نییە بوترێت من پەروەردگارم خۆشدەوێت, هەرکەسێك بڵێت من پەروەردگارم خۆشدەوێت, ئەوا پێویستە لێی ورد ببینەوەو بزانین تاچەند فەرمانەکانی جێ بەجێ دەکاتو لە قەدەغەکراوەکانی دوور دەکەوێتەوە, ئەگەر نا ئەو کەسە پەروەردگاری خۆش ناوێت .

(7) شوێن کەوتنی پێغەمبەری خوا (h) هۆکارە بۆ بەدەستهێنانی خۆشەویستی خوای گەورە .

چوارەم: باوەڕدارێك خۆپارێزوو لە خواترس بێت

خوای پەروەردگار دەفـەرمووێت:] ´ µ ¶ ¸ وَٱتَّقَىٰ فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾ Z [آل عمران: ٧٦]

واتــە: نـەخێر وانییـە، هەرکـەس ئـەو پەیمانـەی کـە داوێتـی بـەخوا جـێ بەجێی کرد بێتو خۆی پاراستبێت لەحەرام، ئـەوە بەڕاستـی پـەروەردگار پارێزکاران‌و لە خواترسانی خۆش دەوێت .

زانـای پایە بەرز شێخ سەعدی (ڕەحمەتی خوای لێ بێ) دەفەرمووێت:

خـوای پـەروەردگار دەفـەرمووێت: نـەخێر بـەو شـێوەیە نییـە کـە ئـەوان دەیڵـێن, بـەڵکو هەرکەسـێك هەسـتێت بـە ئەنجامـدان و جـێ بـەجێکردنی مافـەکانی خـوای پـەروەردگار, وە مافـەکانی خـەڵکی, ئـەوا ئـەو کەسـە پارێزکـارو لــە خواترســەو خــوای پــەروەردگاریش ئــەو کەســەی خــۆش دەوێت, وە هەرکەسێکیش پێچەوانەی ئەوانە بێـت, ئـەوا وەفـای نـەبووەو هەڵ نەستاوە بە جێ بەجێکردنی هیچ مافێـك, وە خۆپـارێزو لـە خـواترس نییەو خوای پەروەردگار تۆڵەی لێ دەستێنێتەوەو سزای سەختی دەدات.

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) لەم ئایەتە پیرۆزەدا خوای پەروەردگار مەدحی ئەوکەسانە دەکات کە پەیمان دەبەنەسەرو جێ بەجێی دەکەن .
(2) پەیمان بردنەسەرو جێ بەجێکردنو بەوەفا بوون, هۆکارە بۆ بەدەستهێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگار .
(3) تەقەواو خۆپارێزی هۆکارە بۆ بەدەستهێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگار .
(4) ئەم ئایەتەو ئایەتەکانی تریش وەڵامێکن بۆ ئەوانەی کە ئینکاری لە سیفەتەکانی خوای پەروەردگار دەکەنو دەڵێن: دروست نییە بوترێت خوای گەورە سیفەتی خۆشەویستی هەیەو بەندەکانی خۆش دەوێت .
(5) ئەم ئایەتە هانمان دەدات بۆ تەقوای خوای پەروەردگار, وە هەموو کەسێکیش پێی خۆشەو حەزدەکات کە خوای پەروەردگار خۆشی بوێت, بۆیە هەرکەس پێی خۆشە خوای گەورە خۆشی بوێت ئەوا پێویستە تەقوای خوای هەبێتو خۆ پارێزبێت .

پێنجەم: باوەڕدارێك چاکەکارو خێر خوازبێت

خـوای پــەروەردگار دەفــەرمووێت: [p q r s t u v

w x z | | } ~ ﭽ ﯧ ﭼ Z [البقرة: ١٩٥] .

واتە: ماڵو سامانتان ببەخشن لە پێناوی خـوای گـەورەدا, وە بەدەسـتی خۆتــان خۆتــان مەخەنــە تیاچــوونەوە, هــەروەها هەمیشــە خێــرو چــاکە ئەنجام بدەنو چاکە کـاربن، چـونکە بەڕاسـتی پــەروەردگار چـاکە کـارانو خێر خوازانی خۆش دەوێت .

زانـای پایە بەرز شێخ سەعدی (ڕەحمەتی خوای لێ بێ) دەفەرمووێت:

خوای پەروەردگار فەرمانی بەبەندەکانی کردووە ماڵو سـامان ببخشـن لـە ڕێگەی خوادا, وە ئەمیش هەمووڕێگەیەکی خێر دەگرێتـەوە, خێرکـردن بـە هەژارانو خزمانی نزیكو ئەوانەی خێریـان پــێ دەشـێت, هــەروەها فــەرمان بە چاکەو ڕێگـری لـە خراپــە, وە خــەڵکی فێـری زانسـتو زانیـاری کـردنو لابردنی ناڕەحەتی لەسەر ڕێگەی موسڵمانانو سـەردانی کردنـی نـەخۆشو شـوێن کـەوتنی جـەنازە... , وە لـە هەمووشـیان گـەورەتر مـاڵو سـامان بەخشین لە ڕێگەی جیهادا, چونکە مەصڵەحەتی گەورەی تێدایـە, ئـەویش بەهێز کردنی موسڵمانانەو لاواز کردنـی بـێ باوەڕانـە, جـا هەرکەسـێك ئـەو

کارانــە جــێ بــەجێ بکـات, ئـەوا خـوای پـەروەردگار خۆشــی دەوێـتو هاوکاریىو کۆمەکی دەکاتو بەسەر زاڵمدا سەری دەخات .

زانای پایەبەرز شـێخ (ابنُ عُثَــيِّمين (ڕەحمـەتی خـوای لێ بێـت) [1] لـە تەفسیری] | | { ~ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿١٩٥﴾ Z فەرموویەتی: ئەگەر جگـە لـەم ئایەتە ئایەتی تر نەبوایە باسی چاکەو مـاڵ بەخشـینی بکردایـە, ئـەوا ئـەم ئایەتە بەس بوو بۆ ئەوەی کە باوەڕدار چاکە کار ببوایە .

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) لـەم ئایەتــەدا فـەرمانمان پــێ کـراوە کـە مـاڵو سـامان ببەخشـین لە پێناوی خوای گەورەدا .

(2) دڵســۆزی لـــە کردەوەکانـــدا, لەبـــەر ئـــەوەی خـــوای گـــەورە دەفـــەرموێت:] q r s Z واتـــە: لـــە پێنـــاوی خـــوادا, بـــەوەی کە مەبەست لەو بەخشینەدا تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت .

(3) لـەم ئایەتــەدا خـوای گـەورە فـەرمانمان پــێ دەکـات کـە چـاکەکار بــین, دەفـــەرموێت:] z Z واتـــە: چـــاکەکار بـــن, چـــونکە چاکەکردن لەپێناوی خوادا پاداشتی گەلێك زۆری لەسەرە .

---

(1) تفسير ابن عُثَيِّمين, آية (195) سورة البقرة .

(4) چـــاکەکردن هۆکـــارە بـــۆ بەدەســـتهێنانی خۆشەویســـتی خـــوای پەروەردگار, چونکە دەفەرمووێت:] | | { ~ ٱلۡمُحۡسِنِينَ Z

(5) خـــوای گـــەورە حـــەرامی کـــردووە لەســـەرمان کـــە بەدەســـتی خۆمـان خۆمـان بخەینـە تیاچـوونەوە, یـان زیـان بـەخۆمان بگەیـەنین, بۆیـە لەمـەوە بۆمـان دردەکـەوێت جگـەرە کێشـان حەرامـە, چـونکە جگـــەرە کێشـــان زیـــان بەخشـــە بـــە وتـــەی تێکـــڕای دکتـــۆرو پزیشـکەکان, هـەروەها بـەفیڕۆدانی مـاڵو سـامانە بـەبێ هـوودە, وە پێغەمبـەری خـوا (h) قەدەغـەی کـردووە لـە وەی ماڵمـان بـەفیڕۆ بدەین [1].

(6) خـــوای پـــەروەردگار مـــژدەی بـــەو کەســـانە داوە کـــە چـــاکەکارن, وە پاداشـــتیان بـــە چـــاکترین شـــێوە دەداتـــەوە لـــە ڕۆژی دواییـــدا, وە لێیـــان ڕازی دەبێـــتو ڕازیشـــیان دەکـــات بـــە بەهەشتی پانو بەرین .

(1) صحيح البخاري (2414) .

شەشەم: **باوەڕدارێك لە گوفتارو کرداردا دادپەروەر بێت**

خـــــوای پـــــــەروەردگار دەفـــــــەرمووێت:] وَأَقۡسِطُوٓاْۖ إِنَّ ٱللَّهَ © ٱلۡمُقۡسِطِينَ ٩ Z [الحجرات: ٩] .

واتە: بەردەوام دادپەروەربن لـە نێـوان خەڵکیـدا، چـونکە بەڕاسـتی خـوا ئەوانەی خۆش دەوێت کە داد پەروەرن لە گوفتارو کرداردا .

زانـای پایە بەرز شێخ سەعدی (ڕەحمەتی خوای لێ بێ) دەفەرمووێت:

ئەوانــەن کــە داد پــەروەرن لــە نێــوان خەڵکیــدا, وە لــە هــەموو کــارو کردارێکیانـدا کـە پێیـان دەسـپێردرێت, تەنانـەت لـە نـاو خێـزان‌و مـاڵ‌و منداڵیانـدا, لـە بەجێگەیانـدنی مافـەکانیان, لـە فـەرموودەی پێغەمبـەری خـوادا (h) هـاتووە کـە فەرموویـەتی: داد پـەروەرەکان لـەلای خـوای پـەروەردگار لەسـەر مینبـەرانێکن کـە لـە نـوورو ڕوونـاکی دروسـتکراون, ئـەوانیش کەسـانێکن کـە داد پـەروەرن لـە حوکمدانیانـدا, وە لـە نێـوان کەس‌و کاریاندا, هەروەها لەوانەی کە پێیان سپێردراوە [1] .

---

(1) رواه مسلم (4825).

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) پێویستە لەسەر دادوەرەکان دادپەروەربن لەنێوان هەموو خەڵکیدا, چونکە خوای گەورە دەفەرمووێت:] وَأَقۡسِطُوٓاْ Z .

(2) حەرامە لەسەر مرۆڤی دادوەر کە فەرق‌و جیاوازی بکات لە نێوان خزم‌و هاوڕێ‌و هەژارو دەوڵەمەندا هتد ...

(3) ئەم ئایەتە هانمان دەدات بۆ ئەوەی دادپەروەربین لە هەموو کارێکماندا, وە لەوانەی کەپێمان دەسپێردرێت .

(4) دادپەروەری هۆکارە بۆ بەدەستهێنانی خۆشەویستی پەروەردگار .

(5) ئەم ئایەتە تەنها دادوەرەکان ناگرێتەوە, بەڵکو هەموو باوکێک دەگرێتەوە کە دادپەروەر بێت لە ماڵەکەیدا, وە لە نێوان منداڵەکانیدا وە لەگەڵ خێزانیدا, هەروەها بازرگانەکان دەگرێتەوە کە داد پەروەربن لە کڕین‌و فرۆشتن‌و مامەڵەکردنیاندا, وە هەموو بەرپرسێك دەگرێتەوە کە لە شوێنێکی گشتیدا بەرپرسەو بەڕیوەبەرە, پێویستە دادپەروەربێت لەگەڵ ژێر دەستەکانیدا وە بەیەکسانی مامەڵەیان لەگەڵدا بکات بەبێ جیاوازی .

حەوتەم: **باوەڕدارێك خۆڕاگرو بەئارام بێت**

خـوای پــەروەردگار دەفــەرمووێت:] { ~ وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ قَٰتَلَ مَعَهُۥ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا۟ لِمَآ أَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا۟ وَمَا ٱسْتَكَانُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ Z [آل عمران: **146**] .

واتە: چەندەها پێغەمبەر هەبوون‌و خواناس‌و پیاوچاکانی زۆریـان لەگەڵدا بوون‌و دژ بە دوژمنان جـەنگاون, جـا ئەوانـە هـیچ کـات سسـتی‌و بێـزاری‌و بێتاقەتی ڕووی تێنەکردوون, بەهۆی ئەوەی کە تووشـیان بـووە لـە پێنـاو ڕێبازی خوادا, وە لاوازو بێ هێزو سەر شۆڕ نەبوون بۆ دوژمنان, بەڕاسـتی خوای پەروەردگار کەسانی خۆڕاگرو بەئارامی خۆش دەوێت .

زانـای پایە بەرز شێخ سەعدی (ڕەحمەتی خوای لێ بێ) دەفەرمووێت:

ئەمە دڵدانەوەو دڵنەواییە بۆ موسڵمانان, وە هاندانیشە بۆ ئـەوەی شـوێنی پێغەمبەران (عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام) بکـەوین‌و پـەیڕەوی بەرنامـەکانیان بکەین, هەروەها کردەوەکانمان وەکو کردەوەی ئەوان بێت, بۆیـە ئەمـەش سوننەتی خوای پەروەردگارە کە چـەندین پێغەمبـەر (عَلَــيْهِمُ الصَّــلَاةُ وَالسَّلَامُ) هەبوون‌و خەڵکێکی زۆریان لەگەڵدا بوون لە شـوێن کـەوتوانیان,

جا ئەو خەڵکەیان پەروەردە دەکرد لەسەر باوەڕی ڕاستەقینەو کردەوەی چاکو باش, وە کاتێک توشی نەهامەتی دەبوون بەهیچ شێوەیەك سستیو بێزاریو بێتاقەتی ڕووی تێنەکردوون, بەهۆی ئەوەی کە تووشیان بووە لە پێناو ڕێبازی خوادا, بەڵکو ئارامیان دەگرتو لەسەر دین بەردەوام دەبوونو چاو نەترسانە لە بەرامبەر دوژمنانیان دەوەستان, هەر بۆیە خوای پەروەردگار ئارامگرانی خۆش دەوێت .

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) خوای گەورە ئەم ئوممەتەی پاراستووە لە زۆر شت, وە ئاسانکاری زۆر بۆ کردووین بە بەراورد لە گەڵ ئوممەتانی پێشوو تر .

(2) جیهاد کردن لە شەرعی ئوممەتانی پێش ئەم ئوممەتەش هەر هەبووە .

(3) پێویستە مرۆڤی موسڵمان ئازاو بەجەرگ و چاو نەترس بێت بەرامبەر بە دوژمن, نابێت خۆی سەر شۆڕو بێتاقەت دەربخات, چونکە خوای گەورە دەفەرموێت:] وَمَا ٱسۡتَكَانُواْۗ Z واتە: هەرگیز سەریان شۆڕ نەکردووە بۆ دوژمنان .

(4) ئەم ئایەتە هانمان دەدات بۆ ئەوەی لە هەموو کارێکماندا ئارامگرو لەسەر خۆبین .

(5) ئـــارامگرتن هۆكـــارە بـــۆ بەدەســـتهێنانی خۆشەویســـتی خـــوای پەروەردگار,] وَٱللَّهُ يُحِبُّ Z .

(6) ئارامگرتن لە ئاكارو ڕەوشتە جوانەكانە كـە بـاوەڕدار دەپارێنێتـەوەو بۆ بەهەشتی خوای گەورەی دەبات .

ئارامگرتن سێ جۆرە:

یەكەم: ئارامگرتن لەسەر جێ بەجێكردنی فەرزەكان .

دووەم: ئارامگرتن لەسەر قەدەغە لێكراوەكانو سەرپێچیەكان .

سـێیەم: ئـارامگرتن لەسـەر قـەزاو قـەدەری خـوای گـەورەو ڕازی بـوون پێیـان, جـا هەركەسـێك ئـەم سـێ بەشـەی تێـدا بێتـە دی, ئـەوا ئـەو كەســە لـــە ڕووی ئارامگرتنـــەوە تـــەواو كاملـــە, وە خۆشـــی دونیـــاو قیامـەتی بەدەسـت هێنـاوە, وە هـیچ كەسـێكیش پێـی ناگـات تـەنها لـە ڕێگـەو پـردی ئارامگرتنـەوە نـەبێت, هـەروەك چـۆن هەمووكەسـێك لە ڕێگەی پردی سیراتەوە دەگاتە بەهەشتی خوای پەروەردگار .

هەشتەم: باوەڕدارێك لە پێناوی خوادا بجەنگێت

خوای پـەروەردگار دەفـەرمووێت:] ~ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِهِۦ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنۡيَٰنٞ © ﴿٤﴾ Z [الصف: 4] .

واتــە: بەڕاسـتی خـوای پـەروەردگار ئەوکەسـانەی خـۆش دەوێـت, کـە دەجەنگن لە پێنـاو ڕێبـازو بەرنامـەی خـوادا، بەیـەك ڕیـزو یـەك دڵو یـەك پارچە، هەروەك دیوارێکی بەرزی قایمو داڕێژراو بە قوڕقۆشم .

زانای پایە بەرز شێخ سەعدی (ڕەحمەتی خوای لێ بێ) دەفەرمووێت:

ئەمە هاندانـە لەلایـەن خـوای پـەروەردگارەوە بـۆ بەنـدەکانی, کـە جیهـاد بکەن لە پێناوی ڕێبازو بەرنامەی خوادا, هەروەها فێرکردنیان لـە چـۆنێتی جیهاد کردن, بەوەی کە دەبێت بەیـەك ڕیـزو یـەك دڵو یـەك پارچـە بـەبێ جیـاوازی, لـە دژی بـێ بـاوەڕانو دوژمنـانی خـوا, هـەر لەبـەر ئەمەیـە پێغەمبەری خوا (h) ئەگـەر ئامـادەی جـەنگ ببوایـە, هاوەڵـەکانی ڕیـز دەکردو کـارو پیشـەیانی دیاری دەکـرد بەشـێوەیەك کـە هـیچ کەسـێکیان پشت بەوی تریان نەبەستێت, بـەڵکو هـەر کۆمـەڵو تاقمێکیـان پەیوەسـت

بن بە کارو پیشـەی خۆیانـەوە, بـەم ڕێگەیـەش هـەموو شـتێك بـە ڕێکـیو ئەنجامێکی باش کۆتایی پیٚ دەهات .

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) بـــەهۆی جـــەنگ و خـــەباتو تێکۆشـــان لـــە پێنـــاوی ڕێبـــازو بەرنامـــەی خـــوای پـــەروەردگاردا, دەبیتـــە کەســـێکی خۆشەویســـت لەلای خوای پەروەردگار.

(2) خـــەباتو تێکۆشـــان لـــەپێناوی خـــوادا بریتیـــە لـــە بەخشـــینو ســـەرف کردنـــی هـــەموو ئـــەو توانایـــەی کـــە بەنـــدەکان هەیانـــە کـــە ئـــەویش بـــە(دڵو زوبـــانو دەســـتو لاشـــەو مـــاڵ) لـــە پێنـــاوی خـــوادا, بـــۆ سەرخســـتنی دیـــنو ســـەرکەوتن بەســـەر نـــەفسو شـــەیتانو دوژمنـــانی خـــوا، تـــاکو بەتـــەنها خـــوا بپەرســـترێتو نـــاوی ئـــەو بـــەرز ڕابگیرێـت، وە حـوکمی ئـەو سـەقامگیر بکرێـت، هـەروەها هاوبـەش بـۆ ئـەو دانـەنرێت لـە بـواری بەندایـەتیو پەرسـتندا، وە لـەبواری حـوکم کردنـدا، وە لـە بـواری بەگـەورەدانانو وەسـف کرنـدا، وە دەبێـت لـەم خەباتو تێکۆشانەدا لە لۆمەی لۆمەکاران نەترسێت .

نۆیەم: باوەڕدارێك پشت بەخوا ببەستێت

خـــوای پـــەروەردگار دەفـــەرمووێت:] A B C D E G H

I J K Z [آل عمران: 159] .

واتـــە: ئەگـەر ویسـتت كارێـك ئـەنجام بـدەیت، ئـەوا ئـەنجامی بـدەو پشـــت بـــەخوا ببەســـتە، بەڕاســـتی خـــوای گـــەورە ئەوانـــەی خـــۆش دەوێت لە كارەكانیاندا پشت بە خوا دەبەستن .

زانـــای پایـــە بـــەرز شـــێخ ســـەعدی (ڕەحمـــەتی خـــوای لێ بـــێ) دەفـــەرمووێت: هـــەركاتێك ویســـتی ئەنجامـــدانی كارێكـــت هـــەبوو, وە پێویســـتی بـــە ڕاوێـــژ كـــردن دەكـــرد, ئـــەوا پشـــت بـــە خـــوای گـــەورە ببەســـتەو بـــێ پێویســـت ببـــە لـــە دەورو بـــەر, چـــونكە پـــەروەردگار ئەوانـــەی خـــۆش دەوێـــت لـــە كارەكانیانـــدا پشـــت بـــە خـــوا دەبەســـتن‌و پەنا دەبەنە بەر ئەو .

سودو ئامۆژگاری لەم ئایەتەدا :

(1) پێویســتە لەســەر مرۆڤــی موســڵمان لــەکاتی ئەنجامــدانی هــەموو کارێکدا پشت بە خوای پەروەردگار ببەستێت .

(2) نابێـت مرۆڤــی موســڵمان لــە کارەکانیــدا دوودڵــی هــەبێت, چــونکە دوو دڵی مرۆڤ هەراسان دەکاتو تووشی دڵە ڕاوکێ دەکات .

(3) پشــت بەســتن بــە خــوای پــەروەردگار هۆکــارە بــۆ بەدەســتهێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگار .

(4) گــــەورەییو پاداشــــتی پشــــت بــــەخوا بەســــتن, بــــەدڵنیایی هەرکەســێك پشــت بــەخوای گــەورە ببەســتێت, ئــەوا پــەروەردگار هەرگیز فەرامۆشی ناکات .

لە فەرموودە ڕاستەکانی پێغەمبەردا(h)

یەکەم: باوەڕدارێك سودو قازانجی هەبێت بۆ خەڵکی

هــاوەڵی خۆشەویســت عەبــدڵڵای کــوڕی عومــەر (خوایــان لێ ڕازی بێــت) فەرمووی: پیاوێك پرسیاری کرد لە پێغەمبـەری خـوا (h) سـەبارەت بـە خۆشەویست ترین بەندە بەلای خوای پەروەردگارەوە, ئـەویش فـەرمووی: (أَحَبُّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاس)(1) .

واتە : خۆشەویسترین بەنـدە بـەلای خـوای پـەروەردگارەوە ئەوانـەن کـە سودو قازانجیان هەیە بۆ بەندەکانی خوای پەروەردگار .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا :

لەم فەرمودەیە پێغەمبەری خـوا (h) ئامۆژگاریمـان دەکـات و هانمـان دەدات بەوەی کە سوربین لەسەر سـود گەیانـدن بـە موسـڵمانان, چـونکە بەهۆی ئەو کارەوە خۆشەویستی خوای پەروەردگار بەدەست دەهێنین,

(1) (حسن) أخرجه الطبراني، وحسنه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب (2623) .

هەروەها ئەم فەرموودەیە بەزۆری ئەو كەسانە دەگرێتەوە كە بە كارو باری موسڵمانان هەڵ دەستن, بەتایبەت زاناكانو پێشەوایانی باوەڕداران, چونكە هەر ئەوان هەڵ دەستن بە چاكسازیو پاراستنو بڵاو كردنەوەی دینو بەرنامەی خوای پەروەردگار .

دووەم: **باوەڕدارێك ڕاستگۆبێت**

هاوەڵی خۆشەویست عەبدڵڵای كوڕی عەبباس (خوایان لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّهُ اللهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَصْدُقْ حَدِيثَهُ)[1] .

واتە: هەركەسێك پێی خۆشە خوای گەورەو پێغەمبەری خوا (h) خۆشیان بوێت, ئەوا با ڕاسگۆ بێت لە كارو گوفتاردا .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ڕاستگۆیی ڕەوشتێكی جوانو مەدح كراوەو مرۆڤی باوەڕدار دەگەیەنێت بە بەهەشتو بەخشندەییو ڕازی بوونی خوای پەروەردگار .

(1) ڕاستگۆیی هۆكارە بۆ بەدەستهێنانی خۆشەویستی پەروەردگار .

(2) خوای پەروەردگارە فەرمانی پێكردووین كە لەگەڵ ڕاستگۆیاندابین .

(3) باوەڕداری ڕاستگۆ خوای پەروەردگار لێی ڕازییە .

(4) بەهۆی ڕاستگۆییەوە خێرو بەرەكەت دەكەوێتە ناو ڕزقو ڕۆزیمانەوە

---

(1) (حسن) رواه البيهقي في شعب الإيمان, وحسنه الألباني في مشكاة المصابيح (4991) .

(5) مرۆڤی باوەڕدار ئەگەر ڕاستگۆ بێت, ئەوا ناوی تۆمار دەکرێت لای پەروەردگار بە ڕاستگۆ .

(6) ڕاستگۆی هۆکارە بۆ ئارامبوونی دڵو دەروون, وە مرۆڤ ئاسودەو سەرفرازو بەختەوەر دەکات .

سێیەم: **باوەڕدارێك ڕەوشتی جوان بێت**

هاوەڵی خۆشەویست عەبدڵڵای کوڕی عومەر (خوایان لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (أَحَبُّ عِبادِ اللهِ إِلَى اللهِ أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً)[1] .

واتە: خۆشەویسترین بەندە لە لای خوای پەروەردگار ئەوکەسەیە کە ڕەوشتی جوانە .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) لە خواترسانو پابەند بوون بەسنورە شەرعیەکانەوە بنچینەی کاری چاکەیە، وە هەڵسو کەوت و ڕەوشتی جوانیش لەگەڵ خەڵکیدا فەرمان پێکراوە, لە لایەن خوای پەروەردگارەوە, پاشان لەلایەن پێغەمبەرەوە (s) بۆیە پێویستە باوەڕدار ڕەوشتی جوان بێت .

بێگومان ڕەوشت جوانی سودو بەروبوومی زۆری هەیە لەوانە:

(1) باوەڕداری ڕەوشت جوان پاپەندی فەرمانی پێغەمبەرە (s) .

---

(1) (صحيح) أخرجه الطبراني في المعجم الكبير، وصححه الألباني في صحيح الجامع (179) .

(2) بـــاوەڕداری ڕەوشـــت جـــوان خۆشەویســـت تـــرین کەســـە لای پەروەردگار .

(3) ڕەوشت جوانی هۆکارە بۆ نزیك بوونەوە لـە پێغەمبـەری خـواوە (S) لە ڕۆژی دواییدا .

(4) ڕەوشت جوانی هۆکارە بۆ چوونە بەهەشت .

(5) ڕەوشت جوانی قورسترین کردەوەیە لەتەرازووی کردەوەکاندا .

(6) باوەڕدار بەهۆی ڕەوشت جوانییەوە دەگات بە پلەی ئەوانەی کە بەشەو شەو نوێژ دەکەن و بەڕۆژیش بەڕۆژوو دەبن .

(7) ڕەوشت جوانی خێرترینو باشترین بەخششە .

(8) هـیچ کردەوەیـەك نییـە بـاوەڕدار جـوان بکـات و بیڕازێنێتـەوە بەوێنەی ڕەوشت جوانی .

(9) باوەڕداری ڕەوشت جوان لە بەرزترین شوێنی بەهەشت کۆشـکی بۆدروست دەکرێت .

(10) باوەڕداری ڕەوشت جوان چاکترینو باشترین کەسە .

(11) ڕەوشـــت جـــوانی هۆکـــارە بـــۆ لـــەناو چـــوونی دوژمنایـــەتی و بەرپابوونی دۆستایەتی .

(12) ڕەوشت جوانی هۆکارە بۆ سڕینەوەو نەمانی تاوان .

(13) ڕەوشت جوانی هۆکارە بۆ بەدەست هێنانی خۆشەویستی خەڵك

(14) ڕەوشت جوانی هۆکارە بۆ پاراستنی مرۆڤ لە ئاگری دۆزەخ .

چوارەم: باوەڕدارێك ئازاو بەهێزو بەتوانا بێت

هاوەڵی خۆشەویست ئەبو هورەیرە (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (الْمُؤْمِنُ الْقَوِىُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِى كُلٍّ خَيْرٌ)[1] .

واتە: باوەڕدارێك ئازاو بەهێزو بەتوانا بێت لە ئەنجامدانی عیبادەتەکاندا, ئەوا چاکترو خۆشەویسترە لە لای خوای پەروەردگار لە باوەڕدارێك کە لاوازو بێ هێز بێت لە ئەنجامدانی عیبادەتەکاندا, وە هەردووکیشیان چاك و باشن .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ئاینی پیرۆزی ئیسلام ڕێنموونی باوەڕدار دەکات بەوەی کە ئازاو بەهێزو بەتوانا بێت لە ئەنجامدانی عیبادەتەکاندا .

---

(1) رواه مسلم (6716) .

(2) پێویستە باوەڕداری بەهێزو بەتوانا هەموو تواناو هێزی خۆی لە عیبادەت و کارە خێرو باشەکاندا بەسەر بەرێت .
(3) مرۆڤی باوەڕدار هەرچەندە لاوازو بێ هێز بێت, هەر چاك و باشە لەلای خوای پەروەردگار .

پێنجەم: باوەڕدارێك لە خواترس‌و دەوڵەمەندو شاراوە بێت

هاوەڵی خۆشەویست سەعدی کوڕی ئەبی وقاص (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: گوێم لە پێغەمبەری خوا بوو (h) دەیفەرموو: (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ)[1] .

واتە : بەڕاستی خوای پەروەردگار بەندەیەکی لە خواترسی دەوڵەمەندی شاراوەی خۆش دەوێت، دەوڵەمەند لە دڵو دەروونداو، وە شاراوە لە ئەنجامدانی کردەوە چاکەکان بەنهێنی .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) لەخوا ترسان‌و تەقوا, ئەوەیە کە فەرمانەکانی پەروەردگار جێ بەجێ بکەیت و دوور بکەویتەوە لە قەدەغە لێکراوەکانی .

(1) رواه مسلم (7621) .

(2) دەوڵەمەنـدی ئەوەیـە کـە خـۆت بـێ پێویسـت بکـەیت لـە خەڵکی و تەنها پێویستت بە خوای گەورە هەبێت .
(3) شاراوەیی ئەوەیە کە گرنگی نەدەی بە خۆ دەرخستن .
(4) زۆر ئەنجامـدانی پەرسـتنەکانو کـردەوە خێـرو چـاکەکان بـەنهێنی, چـونکە خـوای پـەروەردگار بەندەیـەکی خـۆش دەوێـت, شـاراوەبێت لـە ئەنجامـدانی پەرسـتنەکان و کـردەوە خێـرو چاکەکان .

شەشەم: باوەڕدارێك جوانو پاك وخاوێن بێت

هـاوەڵی خۆشەویسـت عەبـدڵڵای کـوڕی مەسـعود (خوایـان لێ ڕازی بێـت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی:
(إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ، يُحِبُّ الْجَمَال)[1] .

واتـە: خـوای پـەروەردگار جوانـەو خـاوەنی هـەموو نـاوو سـفەتێکی جوانو پیرۆزە, هەروەها هەموو کارەکانی جوانو پڕبایەخو پـیرۆزەو جوانی بێ سنورە لە ناوو سیفەتدا، هەروەها ئـەو کەسانەشـی خـۆش دەوێت کە خۆیان دەڕازێننەوە بە کارو کردەوەی جوان .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

---

(1) رواه مسلم (275).

پێشەوا ابنُ القیم (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرمووێت: فـراوانترین جـۆری خـوا ناسـی, بریتیـە لـەوەی بەسـیفەتێکی جـوانو بـێ وێنـە بیناسـیت, بـەڵام چـاکترینیان ئەوەیـە کـە خـوای پـەروەردگار بـە شـکۆدارییو بـێ کـەمو کـوڕی بناسـیت, وە بێگومـان جـوانی خـوای پـەروەردگار وێنـەی نییـەو لـە هـیچ ناچـێت, وە یـەکێك لـە نـاوە جوانەکانی پەروەردگار (الْجَمِیل), وە جوانی پەروەردگار چوار پلەیە:

(1) جوانی زاتی خوای پەروەردگار .

(2) جوانی سیفەتەکانی خوای پەروەردگار .

(3) جوانی کارەکانی خوای پەروەردگار .

(4) جوانی ناوەکانی خوای پەروەردگار .

وە ناوەکانی پەروەردگار هەمووی جوانـە, هـەروەها سیفەتەکانیشـی هـەمووی جـوانو تـەواو بـێ کـەم و کوڕییـە, وە کارەکـانی هـەمووی جوانو بەحیکمەتو دادپەروەرانـەو ڕەحمەتـە, بـەڵام جـوانی خـوای پـەروەردگار جگەلـە زاتـی خـۆی هـیچ کەسـێك لـە دروسـتکراوەکانی نایزانێـت, جگەلـەو پێناسـانە نـەبێت کـە خـوای پـەروەردگار بـەو کەسانەی ئاشناکردووە کە ڕێزی لـێ نـاون, ئەگـەر نـا جـوانی خـوای پەروەردگار گەورەو پارێزراوە لە خەڵکیو نادیارو شاراوەیە .

هــاوەڵی خۆشەویســت عەبــدڵلای کــوڕی عــەبباس (خوایـان لێ ڕازی بێـت) دەفــەرمووێت: زاتــی خــوای گــەورە داپۆشــراوە بــە سـیفەتی جـوان, وە سیفەتەکانیشی داپۆشراوە بە کارە جوانـەکانی, کـەوا بـوو گومانـت چـییە بەرامبەر جوانییەك کە داپۆشراو بێت بە وەسـفی تـەواو کامـڵو بـێ کـەمو کوڕی و سیفەتی گەورەیی‌و شکۆداری[1] .

کەواتە: خوای پـەروەردگار خاوەنی هەموو ناوسیفەتێکی جوان و بـێ وێنەیە, هەر بۆیە شایستەی ئەوەیە بپەرستڕێت, وە خۆش بویسترێت و سوپاس و ستایشی بکرێت .

حەوتەم: باوەڕدارێك نەرمو نیان بێت

دایکــی بـــاوەڕداران خـــاتوو عَائِشَـــة (خــوای لێ ڕازی بێــت) فـــەرمووی: پێغەمبــەری خــوا (h) فەرموویــەتی: (إِنَّ اللَّـــهَ رَفِيـــقٌ يُحِـــبُّ الرِّفْقَ, وَيُعْطِي عَلَى الرِّفْقِ مَا لاَ يُعْطِي عَلَى الْعُنْـــفِ, وَمَـــا لاَ يُعْطِـــى عَلَى مَا سِوَاهُ)[2] .

واتـــە: بەڕاسـتی خــوای پــەروەردگار نــەرم و نیانــە (بەشــێوەیەك کەشــیاو گونجـاو بێــت بــە پــەروەردگار, وە لــە هــیچ بەندەیــەکی ناچـێت)، هــەروەها بەندەیەکیشــی خـۆش دەوێـت کـە نـەرم و نیـان و

(1) بڕوانە: پەرتووکی (الفوائد ص 182) .

(2) رواه مسلم (6766).

هـێمن و لەسـەرخـۆ بێـت, وە ئـەوەی لەسـەر نـەرم و نیـانی دەیبەخشـێت, لەسـەر تونـدو تیـژی نایـدات, هـەروەها لـە هـیچ بارو دۆخێکی تردا نایبەخشێت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) نـەرمو نیـانی سـیفەتێکە لـە سـیفەتە جـوانو پیرۆزەکـانی خوای پەروەردگار.

(2) خـوای پـەروەردگار نـەرمو نیانـەو بەبەزەییـە لەگـەڵ بەنـدەکانیو ئاسـانی دەوێـت بۆیـان, وە داوایـەکیان لـێ ناکـات کـە لەسەرو تواناپانەوەبێت و نەتوانن جێ بەجێی بکەن .

(3) خـوای پـەروەردگار ئـەوەی لەسـەر نـەرم و نیـانی دەیبەخشێت, لەسەر توندو تیژی نایدات .

(4) بەندەیـەك خۆشەویسـتە لای پـەروەردگار, کـە نـەرمو نیـانو لەسەر خۆ بێت لە بانگەوازو هەڵسوکەوت لەگەڵ خەڵکیدا .

(5) پێویسـتە مرۆڤـی موسـڵمان نـەرمو نیـان بێـت, چـونکە نـەرمو نیـانی هۆکـارە بـۆ ڕزگـار بـوون لـە ئـاگری دۆزەخ, پێغەمبـەری خـوا (h) فەرموویەتی: (حُرِّمَ عَلَى النَّارِ كُلُّ هَيِّنٍ لَيِّنٍ سَهْلٍ) [1] .

(1) (صحيح) رواه احمد والترمذي وصححه الألباني في صحيح الجامع (3135) .

واتــە: حــەرامكراوە لەســەر ئــاگر هــەموو موســڵمانێكی ئاســانكارو هێمنو نەرمو نیان .

(6) پێشــەوا ابـنُ القـيم (ڕەحمـەتی خـوای لێ بێـت) لـە نونیەكەیـدا دەفـەرمووێت: (وهُوَ الرَّفِيقُ يُحبُّ أهــلَ الرِّفْــقِ بَــلْ ... يُعطــيهمُ بالرِّفقِ فَوْق أمَانِ) (1) .

واتــە: خــوای پــەروەردگار نــەرمو نیــانی بــێ ســنورە, وە ئــەو موســڵمانانەی خــۆش دەوێــت كــە نــەرمو نیــانن, بــەڵكو پێیــان دەبەخشێت لەسەر نەرمو نیانی لەسەرو ...

هەشتەم: باوەڕدارێك ئاسانكار بێت

هــاوەڵی خۆشەویســت ئــەبو هــورەیرە (خــوای لێ ڕازی بێــت) فــەرمووی: پێغەمبــەری خــوا (h) فەرموویــەتی: (إِنَّ اللَّــهَ يُحِــبُّ سَــمْحَ الْبَيْــعِ سَمْحَ الشِّرَاءِ سَمْحَ الْقَضَاءِ)(2) .

واتــە: بەڕاســتی خــوای پــەروەردگار بەندەیــەكی بــاوەڕداری خــۆش دەوێـت, كـە لـە كـڕینو فرۆشـتندا ئاسـانكارو نـەرمو نیـان بێـت، وە لـە پارەدانو پارەوەرگرتندا ئاسانكار بێت .

---

(1) بڕوانە: پەرتووكی (الفوائد ص 182) .

(2) (صحيح) رواه الترمذي في السنن (1319) وصححه الألباني في السلسلة الصحيحة (899) .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ئــەم فەرموودەیــە هانمــان دەدات بــۆ ڕەوشــتێکی جــوانی ئیســلام, ئــەویش ئاســانکارییە لــە کــڕینو فرۆشــتندا, چــونکە بەهۆیەوە دەبینە خۆشەویستی خوای پەروەردگار .

(2) ئاســانکارییە لــە کــڕینو فرۆشــتندا, هۆکــارە بــۆ بەدەســت هێنانی خۆشەویستی خەڵکی .

(3) لەبــەر ئــەوەی هەرکەســێك گــیر بێــت لــە مامەڵــەو کــڕینو فرۆشــتندا, ئــەوا خــەڵکی حــەز بــە کــڕین و فرۆشــتن نــەکات لەگەڵیدا .

(5) لــە فەرمودەیەکــدا هــاتووە, کــە پێغەمبــەری خــوا (h) فەرموویــەتی: (أَدْخَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَــلَّ الْجَنَّــةَ رَجُــلاً كَــانَ سَــهْلاً مُشْتَرِياً وَبَائِعاً وَقَاضِياً وَمُقْتَضِياً)(1) .

واتــــە: خــوای پــەروەردگار بەندەیــەکی خســتە بەهەشــتەوە, لەبـەر ئـەوەی ئاسـانکارو نـەرمو نیـان بـوو لـە کـڕینو فرۆشـتندا, هەروەها لە کاتی بڕیاردانو بڕیار بۆداندا .

---

(1) (صحيح) رواه احمد وابن ماجه والنسائي وصححه الألباني في صحيح الجامع (243) .

نۆیەم: باوەڕدارێك لەبەخشیندا دەست کراوە بێت

هاوەڵی خۆشەویست عەبدلڵای کوڕی عەبباس (خوایان لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (إِنَّ اللَّهَ تَعالى جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ)(1)

واتە: خوای پەروەردگار زۆر بەخشندەیە, هەموو شتێکی چاکی بەخشیوەو داویەتی، وە باوەڕدارێکی خۆش دەوێت کە دەست کراوەو دەست بڵاوبێت لە خێرو چاکەکاری وبەخشین لە پێناوی خوادا .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا

---

(1) (صحيح) رواه البيهقي وصححه الألباني في صحيح الجامع (1744) .

(1) بەخشندەیی سیفەتێکە لە سیفەتە جوانو پیرۆزەکانی پەروەردگار, وە پێویستە مرۆڤی باوەڕدار بەو سیفەتە جوانە خۆی برازێنێتەوە .

(2) بەهۆی ماڵ بەخشینەوە دەبیتە خۆشەویستی خوای پەروەردگار, وە هیچ گومانێکی تێدا نییە ئەو ماڵو سامانەی هەمانە پەروەردگارە پێی بەخشیوین, وە لەسەریشی لێمان دەپرسێتەوە, چۆن پەیدامان کردووەو چۆنیش بەخشیومانە، جا خۆش بەختی بۆ ئەو کەسەی بۆ چاکەکاری ماڵو سامانەکەی دەبەخشێت، چونکە ئەوەی بۆ دونیای بێت سودی نییە بۆ دوا ڕۆژی، بەڵام ئەوەی بۆ پەروەردگاری بێت و لەبەر خاتری ئەو بیبەخشێت, لەڕۆژی دواییدا سودی پێ دەگەیێنێت .

دەیەم: باوەڕدارێك لە نوێژی جەماعەتدا بڵێت (آمِينَ)

هاوەڵی خۆشەویست ئەبو موسای ئەشعەری (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (إِذَا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ ثُمَّ لْيَؤُمَّكُمْ أَحَدُكُمْ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا قَالَ] ? @ A B C D Z فَقُولُوا آمِينَ. يُحِبُّكُمْ اللَّهُ[1] وَفِي رِوَايَة يُجِبْكُمُ اللَّهُ)[2].

(1) (صحيح) رواه أبُو داود وصححه الألباني في صحيح الجامع (672) .

(2) رواه مسلم (931) .

واتــه: ئەگەر نوێژتان كرد, ئەوا ڕیزەكانتان ڕێك بخەن‌و پاشان با یەكێكتان پێش نوێژیتان بۆبكات, ئینجا ئەگەر (اللهُ أَكْبَر)ی كرد, ئەوا ئێوەش (اللهُ أَكْبَر) بكەن, وە ئەگەر وتی:] ? @ A B C Z, ئەوا ئێوەش بڵێن: (**آمِینَ**), چونكە خوای پەروەردگار خۆشتانی دەوێت, لە ریوایەتێكی تردا پەروەردگار وەڵامتان دەداتەوە .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا

(1) ئەم فەرموودەیە سودی ئەوەی لێ وەردەگرین كە پێویستە لەسەر مرۆڤی باوەڕدار نوێژەكانی بەجەماعەت ئەنجام بدات لە مزگەوتدا لەگەڵ باوەڕداراندا

(2) دەبێت لەكاتی نوێژدا ڕیزەكان ڕیك بخرێت‌و بۆشایی لە نێوان باوەڕداراندا نەبێت, وە بەجوانی بوەستن بۆ ئەنجامدانی نوێژ .

(3) سودی ئەوەی لێ وەردەگرین كە نابێت پێش ئیمام بكەوین لە هیچ ڕوكن‌و مەرج‌و سوننەتێكی نوێژدا, بەڵكو دەبێت شوێنی بكەوین.

(4) فەزڵ‌و گەورەیی وتنی: ئامین لە دوای نوێژەكانەوەو هۆكارێكە بۆ بەدەست هێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگار .

(5) لــە فەرموودەیەكــدا پێغەمبــەری خــوا(h) فەرموویــەتی [1] جوولەكەكان حەسادەتتان پێ دەبەن لە سەلام كردن‌و ئامین كردنتان لە دوای ئیمام[2] .

هەروەها لە فەرموودەیەكدا فەرموویەتی: ئەگەر ئیمام وتی:

[? @ A B C Z, ئــەوا ئێــوەش بڵــێن: ئــامین, چــونكە بەڕاســتی هەركەســێك ئــامین كردنەكــەی لەگــەڵ ئــامینی مەلائیكەتەكانــدا یــەك بگرێــت, ئــەوا خــوای پــەروەردگار لــە گونــاهو تاوانەكانی پێشووی خۆش دەبێت[3] .

یانزەیەم: باوەڕدارێك دونیا نەویست بێت

هاوەڵی خۆشەویســت ســەهلی كــوڕی ســەعد (خوای لێ ڕازی بێت) فــەرمووی: پیاوێك هات بۆلای پێغەمبەری خوا (h) وتــی: كــارێكم پــێ نیشــان بــدە ئەگەر ئەنجامم دا پــەروەردگارو خــەڵكی خۆشــیان بــوێم, پێغەمبــەری خــوا

---

(1)(صحيح) رواه احمد وابن ماجه وصححه الألباني في صحيح الجامع (5613) .

(2) زۆرێك لە خەڵكی توشی هەڵە دەبن لەگەڵ ئیمام یان پێش ئیمام ئامین دەكەن, بێگومان ئەمیش هەڵەیە, چونكە مەلائیكەت لەدوای ئەوەی ئیمام دەڵێت ئامین ئینجا ئامین دەكەن.

(3) رواه البخاري (781) ومسلم (944-945) .

(h) فەرموویەتی: (ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللَّهُ، وَازْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ يُحِبَّكَ النَّاسُ)[1] .

واتە: خۆ بگرەوە لە دونیاو (دونیا نەویست بە) خوای پەروەردگار خۆشی دەوێی, هەروەها واز لەو شتانە بێنە کە لە بەردەستی خەڵکیدایەو چاوت لە دووی نەبێت, ئەوا خەڵکی خۆشی دەوێیت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ئەم فەرموودەیە هانمان دەدات بۆ ڕەوشتێکی جوانی ئیسلام, کە ئەویش بریتیە لە دونیا نەویستی .

(2) هەرکەسێك دونیا نەویست بێت, ئەوا پەروەردگار خۆشی دەوێت .

(3) واز هێنان لەوەی لەبەردەستی خەڵکیدایەو پەیوەندی بە تۆوە نییە.

(4) دونیا نەویستی هۆکارە بۆ بەدەست هێنانی خۆشیو کامەرانی لە دونیادا, وە لە دواڕۆژدا .

(5) مرۆڤی دونیا نەویست پابەندە بە پێغەمبەری خواوە (h) .

پێشەوا ابنُ القیم (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرمووێت: وازهێنان لە دونیا چەند جۆرێکە:

V وازهێنان لە حەرامەکان, ئەمەیان واجبە .

---

(1) (صحيح) رواه الطبراني وابن ماجه وصححه الألباني في صحيح الجامع (922) وفي الصحيحة (944) .

- وازهێنان لە شتی گومان لێكراو, ئەمیشیان بە پێی گومانەكە یە , جا ئەگەر گومانەكە زۆر بوو, ئەوا وازلیٚ هێنانی واجبە , بەڵام ئەگەر گومانەكە كەم بوو, ئەوا واز لێهێنانی سوننەتە .
- وازێنان لە شتی زیادەمەسرەفی .
- وازهێنـــان لــەو شـــتانەی پەیوەنـدی بــەوەوە نییــە , وەكــو قســەكردن و ســەیر كـردن و پرسـیاركردن لـە شـتێك پەیوەنـدی بەوەوە نەبێت .
- وازهێنان لە خەڵكی .
- وازهێنـان لـە نـەفس, بەشـێوەیەك لەبـەر ڕەزامەنـدی خـوای پەروەردگار هیچ بایەخێك بۆ نەفسی خۆی دانەنێت .
- ئینجا لە هەموویان گەورەتر, ئەوەیە كە واز لە هەموو شـتێك بهێنیت, جگەلە خوای پەروەردگار, هەروەها وازبهێنیت لە هەموو ئەو شتانەی كە دوورت دەخاتەوە لە خوای پەروەردگار [1].

دوانزەیەم: باوەڕدارێك بەتەنها خوا بپەرستێت

(1) بڕوانە: پەرتووكی (الفوائد ص 118) .

هـــاوەڵی خۆشەویســـت ئیمـــامی علـــی (خـــوای لێ ڕازی بێـــت) فـــەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویـەتی: (لِلَّهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ اسْمًا، مِائَةٌ إِلاَّ وَاحِدًا، لاَ يَحْفَظُهَا أَحَدٌ إِلاَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَهْوَ وَتْرٌ يُحِبُّ الْوَتْرَ)[1] .

واتە: خوای پەروەردگار نەوەدو نۆ ناوی هەیە, لە سەد یـەکی کەمـە, جـا هیچ کەسێك نییە لەبەری بکات, ئـیللا پـەروەردگار دەیخاتـە بەهەشـتەوە, وە پەروەردگار تاکو تەنها یەو ئەوانەی خۆش دەوێت کـە بەتـەنهایی دەی پەرستن[2] واتایەکی تر پەروەردگار تاکو تەنهایەو تاکیشی خۆش دەوێت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) هـــەر کەســـێك نـــاوە کـــانی پـــەروەردگار لەبـــەر بکـــات, دەچـــێتە بەهەشتەوە

(2) تـەنها لەبـەر کـردنو ژمـاردن هـیچ سـودێکی نییـە, بـەڵکو پێویسـتە لەگەڵ لەبەر کردنیدا مافەکانی جـێ بـەجێ بکـەیت, بـەوەی بـاوەڕت پێـی هەبێتو لە ماناکەی شارەزابیت و کاری پێ بکەیت و پێی بپاڕێیتەوە .

(1) رواه البخاري (6410) ومسلم (6985) .

(2) قال: ابنُ حجر (أَنَّ الْوِتْر يُرَاد بِهِ التَّوْحِيد فَيَكُون الْمَعْنَى أَنَّ اللَّه فِي ذَاته وَكَمَاله وَأَفْعَاله وَاحِد وَيُحِبّ التَّوْحِيد) فتح الباري شرح صحيح البخاري (215/18) .

(3) خوای پەروەردگار تاكو تەنهایە بە هەموو ناوێكی جوان كـە هەیـەتی، وە تاكو تەنهایە بەهەموو سیفاتێكی تەواوو بەرزو گـەورەو پـیرۆزو جـوان، هەروەها تاكو تەنهایە بە هەموو جۆرەكانی پەرستن .

تێبینی/ خوای پەروەردگار جگە لەو نەوەودو نۆ ناوە, ناوی تریشی هەیە .

پێشەوا نەوەوی (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرموویێت: زانایان لەسەر ئەوە یـەك دەنگـن كـە خـوای پـەروەردگار جگەلـەو نـەوەدو نـۆ نـاوەی هەیـە, وە مەبەسـت لـەو فەرموودەیـەش ئەوەیـە كـە هەركەسـێك لەبـەری بكـات, ئـەوا دەچێتە بەهەشتەوە[1] .

هــەروەها پێشــەوا ابــنُ القــیم (ڕەحمــەتی خــوای لێ بێــت) ناوەكــانی خــوای پەروەردگاری كردووە بە سێ بەشەوە:

بەشێكیان پەروەردگار خۆی ناوی لە خۆی ناوە: وە ئاشكرای كـردووەو هـەواڵی بە مەلائیكەتەكان داوە, بەڵام لە كتێبەكەیدا دای بەزاندووە.

بەشـێكیان پـەروەردگار لـە كتێبەكەیـدا داییەزانـدووە: وە بـە بەنـدەكانی ناساندووەو بۆیانی باسكردووە .

بەشـێكیان پـەروەردگار لای خـۆی داپیۆشـیووە: وە هـیچ كـەس نایزانێـت لـە دروستكراوەكانی, چونكە یەكێك لە پاڕانەوەكانی پێغەمبەر (h) ئەوە بـوو دەیفەرموو: پەروەردگار داوات لێ دەكەم بە هەموو ناوێـك كـە هەتـەو خۆتـت پـێ نـاو نـاوە, یـان لـە كتێبەكەتـدا داد بەزانـدووە, یـان فێـری یـەكێك لـە دروست

---

(1) بڕوانە: پەرتووكی (شرح صحیح مسلم) (5/17) .

کراوەکانت کردووە, یان لە عیلمی غەیبدا لای خۆت هـەڵت گرتـووەو هـیچ کـەس نایزانێت جگە لە خۆت [1].

سیانزەیەم: باوەڕدارێك لێبوردە بێت

هـــاوەڵی خۆشەویســـت عەبـــدڵڵای کـــوڕی مەســـعود (خـــوای لێ ڕازی بێـــت) فــەرمووی: پێغەمبــەری خــوا (h) فەرموویــەتی: (إنّ اللَّـــــهَ تعـــالى عَفُوٌّ يحبُّ العفْوَ)[2] .

واتـــە: خـــوای پـــەروەردگار لێبـــوردەی بـــێ ســـنوورە, وە بەندەیـــەکی موسڵمانی خۆش دەوێت کە لێبوردەبێت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) لێبوردەیی سیفەتێکە لە سیفەتە جوانە کانی خوای پەروەردگار.

(2) خـوای پـەروەردگار زۆر لێبوردەیـە بەرامبـەر بەنـدەکانی، زیـاتر لـەوەی کـە بەنـدەکانی بـیری لێ دەکەنـەوە, ئەگـەر چـی بەنـدەکانی گوناهـ و هەڵەو تاوانەکانیان بەئەندازەی کەفی سەر دەریـا بێـت، بـە مەرجێك تەوبە بکەنو بگەڕێنەوە بۆلای .

(3) ئەو بەندانەی کە دڵ ڕەقو پیسکەو چروکن لێبوردەییـان نییـە, خوای پەروەردگار خۆشیانی ناوێت بەڵکو ڕقیشی لێیانە.

---

(1) بڕوانە: پەرتووکی (بدائع الفوائد (1/175-176) .

(2) (صحيح) رواه أحمد والحاكم, وصححه الألباني في صحيح الجامع (1779) .

(4) خۆڕازاندنەوە بەو ناوە, ئەویش بەوە دەبێت کە مرۆڤی موسڵمان لێبوردنی هەبێت بەرامبەر بە خەڵکی, وە نابێت بیر لە تۆڵە سەندنەوە بکاتەوە .

چواردەیەم: هەر کەسێك پشتیوانان (أَنْصَار)ی خۆش بوێت

هاوەڵی خۆشەویست عوبادەی کوڕی صامت (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (مَنْ أَحَبَّ الأَنْصَارَ أَحَبَّهُ اللَّهُ)[1]

واتە: هەر کەسێك پشتیوانان (أَنْصَــــار)ی خۆش بوێت, ئەوا خوای پەروەردگار ئەو کەسەی خۆش دەوێت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ئەنصاریەکان ئەوانە بوون کە پشتیوانیان لە پێغەمبەری خوا (h) دەکردو یارمەتی دەری بوون بۆ سەر خستنی دینەکەی, وە خۆش ویستنیان بۆ پێغەمبەری خوا (h) بەشێوەیەك بوو کە حەزیان دەکردو ئاواتیان دەخواست بە نفسی خۆیانو ماڵو سامانیان, ببنە قوربانی لە پێناوی پێغەمبەری خوادا (h), لەبەر ئەوە خوای پەروەردگار لێیان ڕازی بوو, وە لێیان خۆش بوو .

(1) رواه احمد وابن ماجه وصححه الألباني في صحيح الجامع(5953) وفي الصحيحة (991).

(2) هەرکەسێك ئەنصارییەکانی خۆش بوێت, ئەوا خوای پەروەردگار خۆشی دەوێت .

(3) خۆش ویستنی ئەنصار لـە باوەڕەوەیـەو هەرکەسـێك خۆشـیانی بوێت, ئەوا باوەڕی تەواو دامەزراوە, بۆیە پێویستە لەسەر باوەڕداران ئەوانیان خۆش بووێتو شوێنیان بکەوێت بە چاکە .

پانزەیەم: باوەڕدارێك کارەکانی بە چاکی ئەنجام بدات

هــاوەڵی خۆشەویســت کولــەیبی کــوڕی شــیهاب (خــوای لێ ڕازی بێــت) فــەرمووی: پێغەمبــەری خــوا (h) فەرموویــەتی: (يُحِـــــبُّ اللهُ الْعَامِلَ إِذَا عَمِلَ أَنْ يُحْسِنَ)[1] .

واتــــە: خــوای پــەروەردگار بــاوەڕدارێکی خــۆش دەوێــت, ئەگــەر کــارێکی ئەنجامــدا (ئــەو کــار پەرســتش بێــت, وەکــو: نوێــژو ڕۆژوو گــرتنو حــەج کــردنو ...هتــد, یــان کــارێکی دونیــایی بێــت, وەکــو: دروســت کردنــی هەرشــتێك یــان چــاك کردنــەوەی), ئــەوا پێویســتە بــە چاکیو بە ڕێکو پێکی ئەنجامی بدات .

سودوئـامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) هــەر باوەڕدارێــك ویســتی کــارێکی هــەبوو, ئــەوا پێویســتە بــە چــاکی ئــەنجامی بــدات, بــە نییــەتی ئــەوەی ســود بــە خــەڵکی

---

(1) (حسن) رواه للطبراني في المعجم الكبير وحسنه الألباني في صحيح الجامع (8037) .

بگەیـەنێت, هـەروەها دڵسـۆز بێـت لـەو کارەیـدا .چـونکە بـەهۆی ئەوەوە دەبێتە خۆشەویستی خوای پەروەردگار .

شانزەیەم: **باوەڕدارێك نێوان خەڵكی ڕێك بخاتو ئاشتیان بكاتەوە**

هـاوەڵی خۆشەویسـت ئـەبو ئـەیوب (خـوای لێ ڕازی بێـت) فـەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) پێمی فەرموو: (**أَلا أَدُلُّكَ عَلَى صَدَقَةٍ يُحِبُّهَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ ؟ تُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَبَاغَضُوا، وتَفَاسَدُوا**)[1] .

واتـە: ئایـا خێـرو چـاکەیەکت پـێ نیشـان بـدەم خـوای گـەورەو پێغەمبەرەکەی (h) لایان خۆشەویستەو پێیان خۆشە؟

ڕێکخستنو ئاشتکردنەوەی نێوان خەڵکی, ئەگەر ڕقو قینیـان لەیـەك بوو یان نێوانیان خراپ بوو .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) خۆشەویستی پێغەمبەری خوا (h) بۆ هاوەڵی خۆشەویست ئەبو ئەیوب (خوای لێ ڕازی بێت) .

---

(1) (صحيح) رواه الطبراني وصححه الألباني في صحيح ا لترغيب والترهيب (2820) .

(2) فەزڵو گەورەییو پاداشتی چاك سازییو ئاشتكردنەوەی نێوان خەڵك, كارێكی واجبە لەسەر موسڵمانان .

(3) ئاشتكردنەوەی نێوان خەڵكی خێرو صەدەقەیە .

(4) ڕێكخستنو ئاشتكردنەوەی نێوان خەڵكی ئەوەندە گەورەیە ئەگەر ئەو كەسەی دەكەوێتە بەینەوەو خەڵكی ئاشت دەكاتەوە, درۆش بكات لەسەری نانوسرێت .

حەڤدەیەم: **باوەڕدارێك هێمنو لەسەر خۆبێت**

هاوەڵی خۆشەویست عەبدڵڵای كوڕی عەبباس (خوایان لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) بە ئەشەجی فەرموو:

(إِنَّ فِيكَ خَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ, الْحِلْمُ وَالأَنَاةُ)[1] .

واتە: بەڕاستی تۆ دوو ڕەوشتت تێدایە پەروەردگار خۆشی دەوێن, وە ڕازییە لەسەریان, ئەوانیش: هێمنی و لەسەر خۆیی و شێنەییە .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) گەورەییو پاداشتی هێمنیو لەسەر خۆیی .

(2) هێمنیو لەسەر خۆییو شێنەیی, هۆكارە بۆ بەدەست هێنانی خۆش ویستنی خوای پەروەردگارو چونە بەهەشتەكەی .

---

(1) رواه مسلم (126) .

(3) هێمنـــیو لەســـەر خـــۆیی هۆکارێکـــە بـــۆ ســـەر کـــەوتن بەســـەر دوژمندا .

(4) هێمنـــیو لەســـەر خـــۆیی هۆکارێکـــە بـــۆ بەدەســـت هێنـــانی خـــۆش ویســـتنی خـــەڵکی, چـــونکە هـــەر کەســـێك لەســـەر خۆبێـــت خـــەڵکی خۆشیان دەوێت .

(5) هێمنـــیو لەســـەر خـــۆیی لـــە خـــوو ڕەوشـــتی پێغەمبەرانـــە بۆیـــە پێویستە مرۆڤی باوەڕدار خۆی بڕازێنێتەوە بەو ڕەوشتە جوانە .

هەژدەیەم: باوەڕدارێك لەترسی خوا فرمێسك بەچاویدا بێتە خوارێ

هـــاوەڵی خۆشەویســـت ئـــەبو ئومامـــە (خـــوای لێ ڕازی بێـــت) فـــەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْرَتَيْنِ قَطْرَةٌ مِنْ دُمُوعٍ فِي خَشْيَةِ اللَّهِ, وَقَطْرَةُ دَمٍ تُهَرَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّه)[1] .

واتـــە: هـــیچ شـــتێك نییـــە خۆشەویســـتربێت لـــە دوو دڵۆپـــە, دڵۆپەیـــەك فرمێســـك لەترســـی خـــوای گـــەورە هاتبێتـــە خـــوارەوە, هـــەروەها دڵۆپەیەك خوێن لە ڕێگەی خوای پەروەردگاردا بڕێژرێت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ترســان لــە پــەروەردگار پەرستشــێکی زۆر گەورەیــە، وە هــیچ کەسێك ناتوانێت ئەنجامی بدات جگەلە باوەڕدارێکی ڕاستگۆوی ئیمان

(1) (صحيح) رواه الترمذي ، وصححه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب (1326) .

کاملّی دامەزراو، جا هەرکەسێك لە پەروەردگار بترسێت، ئەوا دەگات بە ڕەزامەندی پەروەردگار .

(2) ترسی ڕاستەقینە لە پەروەردگار ئەوەیە کە مرۆڤ هان بدات بۆ ئەنجامدانی کردەوەی چاك، وە ڕێگریشی لێ بکات لە هەموو کردارێکی خراپ .

(3) گەورەیی‌و پاداشتی خۆ بەخت کردن‌و خوێن ڕشتن لە ڕێگەی خوای پەروەردگاردا .

نۆزدەیەم: باوەڕدارێك فەرزەکان جێ بەجێ بکات

هاوەڵی خۆشەویست ئەبو هورەیرە (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ)[1] .

واتە: هیچ شتێك نییە بەندەکانم خۆی لە من پێ نزیك بکاتەوە, لام خۆشەویستربێت لەوەی کە لەسەریم فەرز کردووە .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ئەنجامدانی عیبادەتە فەرزەکان هۆکارن بۆ بەدەست هێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگارو نزیك بوونەوە لێی .

(1) رواه البخاري (6502) .

(2) عیبادەتو پەرستشی فەرز خۆشەویسترە لای خوای پەروەردگار لە عیبادەتو پەرستشی سوننەت, واتە: ئەنجامدانی نوێژە فەرزەکان خۆشەویسترە لای خوای پەروەردگار لە شەو نوێژ, وە ڕۆژووگرتنی مانگی ڕەمەزان خۆشەویسترە لە ڕۆژوو گرتنی شەشەڵانو ڕۆژووی عەرەفەو عاشوراو نۆمینەی حاجیان, ئەمیش لەبەر ئەوەیە کە خوای پەروەردگار تەئکیدی لەسەر ئەنجامدانی کردۆتەوەو ئەو کەسەشی خۆش دەوێت کە بەجوانی ئەنجامیان دەدات .

بیستەم: باوەڕدارێك سوننەتەکان جێ بەجێ بکات

هاوەڵی خۆشەویست ئەبو هورەیرە (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ)[1] .

واتە: بەردەوام بەندەکەم لێم نزیك دەبێتەوە, بەهۆی ئەنجام دانی سوننەتەکانەوە, تاوەکو خۆشم دەوێت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) ئەنجامدانی عیبادەتو پەرستشە سوننەتەکان, هۆکارن بۆ نزیك بوونەوە لە خوای پەروەردگار , هەروەها هۆکاریشن بۆ

---

(1) رواه البخاري (6502) .

بەدەست هێنانی خۆشەویستی پەروەردگار, بۆیە هەرکەسێك پێی خۆشە خوای پەروەردگار خۆشی بوێت, ئەوا پێویستە عیبادەتی سوننەت زۆر ئەنجام بدات, لە نوێژو ڕۆژوو خێرو صەدەقەو هتد.

بیستو یەکەم: **باوەڕدارێك بەشەرمو عەیب داپۆشەر بێت**

هاوەڵی خۆشەویست یەعلای کوڕی ئومەیە (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی: (إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَيِيٌّ سِتِّيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ)[1] .

واتە: بەڕاستی خوای پەروەردگار بەشکۆو بەشەرمو بەکەرەمە (بەجۆرێك هاوتای نیەو لە هیچ ناچێت), وە داپۆشەری عەیب و گوناهە, هەروەها بەندەیەکی خۆش دەوێت کە بەشەرم و عەیب داپۆشەر بێت .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) شەرم و عەیب داپۆشەر, دوو سیفەتی جوانی خوای پەروەردگار.

---

(1) (حسن) رواه أبو داود والنسائي وحسنه الألباني في صحيح الجامع (1756) .

(2) شەرمکردن لە خوو ڕەوشتی پێغەمبەرانە .

(3) شەرمکردن بەشێکە لە ئیمان و باوەڕ, وە مرۆڤ دەپارێزێنێتەوە .

(4) شەرم هەر خێری بەدوادا دێتو تەنها خێری پێوەیە .

(5) شەرم مرۆڤ لە گوناه وتاوان دەپارێزێت .

(6) شەرم هۆکارە بۆ بەدەست هێنانی ڕەزامەندی پەروەردگار .

(8) شەرم هۆکارە بۆ بەدەست هێنانی خۆشەویستی پەروەردگار .

(9) شەرم هۆکارە بۆ بەدەستهێنانی خۆشەویستی خەڵك .

(10) شەرم هۆکارە بۆ چوونە بەهەشت .

بیستو دووەم: باوەڕدارێك لەبەر خوا باوەڕدارێکی خۆش بوێت

خوای پەروەردگار لەفەرموودەی قودسیدا فەرموویەتی: (وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ)[1] .

واتە: خۆشەویستی خۆم پێویستو جێگیر کردووە بۆ ئەو کەسانەی کە لەبەر من یەکتریان خۆش دەوێت.

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) خۆشەویستی لەبەر خاتری خوا هۆکارە بۆ بەدەست هێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگار .

(1) (صحيح) رواه احمد والطبراني والحاكم وابن حبان وصححه الألباني في صحيح الجامع (4331) .

(2) مەلائیکـەت داوای لێخـۆش بـوون بـۆ ئـەو کەسـانە دەکـەن کـە لەبەر خاتری خوا یەکتریان خۆش دەوێت .

(3) خۆشەویسـتی لەبـەر خـاتری خـوای پـەروەردگار هۆکـارە بـۆ ڕزگار بوون لە ناڕەحەتی قیامەت .

(4) خۆشەویسـتی لەبـەر خـاتری خـوای پـەروەردگار هۆکـارە بـۆ ئەوەی پەروەردگار خۆشمانی بوێت .

(5) خۆشەویســتی لەبــەر خــاتری خــوا نیشــانەیە بــۆ چــێژ وەرگرتنو دامەزراوی باوەڕ .

(6) هـیچ موسـڵمانێك نییـە کـە موسـڵمانێکی خـۆش بووێـت لەبـەر خـاتری خـوای پـەروەردگار, ئـەوا ئـەو کەسـە ڕێـزی لـە خـوای پەروەردگار گرتووە .

(7) خۆشەویستی لەبەر خاتری خوای پـەروەردگار پاداشـتی گـەورەو بـێ سـنووری هەیـەو لـەڕۆژی دواییـدا مینبـەری نوریـان بـۆ هەیـە، پێغەمبەرانو شەهیدەکان خۆزگەیان بۆدەخوازن .

(8) خۆشەویستی لەبەر خاتری خوا هۆکارە بۆ چوونە بەهەشت .

بیستو سێیەم: باوەڕدارێك ئامانەت پارێز بێت

هاوەڵی خۆشەویست عەبدول ڕەحمانی کوڕی ئەبو قیراد (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی:

(إنْ أحْبَبْتُمْ أنْ يُحِبَّكُمُ اللَّهُ تعالى ورَسُولُهُ فأدُّوا إذا ائْتُمنْتُمْ)[1] .

واتــــە : ئەگــەر پێتــان خۆشــەو حــەز دەکــەن کــە خــوای پــەروەردگارو پێغەمبەرەکــەی (h) خۆشـــی بـــوێن, ئـــەوا ئەگـــەر ئەمانـــەتیان لا دانان بیگێڕنەوە بۆ خاوەنی .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) (حسن) رواه الطبراني وحسنه الألباني في صحيح الجامع (1409) .

(1) ئەمانـەت پاراسـتن‌و گەڕانـەوەی بـۆ خـاوەنی جـێ بـەجێكردنی فـەرمانی پـەروەردگارە, چـونكە فـەرمانی پێكـردووین ئەمانەتـەكان بگێڕینەوە بۆ خاوەنەكانیان .

(2) پەروەردگار مەدحی ئەو كەسانەی كردووە كە ئەمانەت دەپارێزن

(3) هۆكارە بۆ بەدەست هێنانی خۆشەویستی خوای پەروەردگار .

(4) پاراستنی ئەمانەت لە خوو ڕەوشتی پێغەمبەری خوایە (h) .

(5) هەر باوەڕدارێك ئەمانەت بپارێزێت, ئەوا ئیمانی تەواو دامـەزراوە .

(6) پێویستە لەسـەر موسـڵمانان ئەمانـەت ببپـارێزێن‌و بـە وەفـا بـن بەرامبەر بە خاوەن ئەمانەتەكان .

بیستو چوارەم: باوەڕدارێك ڕاستگۆ بێت

هاوەڵی خۆشەویست عەبدول ڕەحمانی كوڕی ئەبو قیراد (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی:

(إنْ أحْبَبْتُمْ أنْ يُحِبَّكُمُ اللَّهُ تعالى ورَسُولُهُ...واصْدُقوا إذا حَدَّثْتُمْ)[1] .

واتــە: ئەگـەر پێتـان خۆشـەو حـەز دەكـەن كـە خـوای پـەروەردگارو پێغەمبەرەكەی (h) خۆشی بوێن, ئەوا كاتێك قسەتان كرد ڕاستگۆبن.

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

---

(1) (حسن) رواه الطبراني وحسنه الألباني في صحيح الجامع (1409) .

(1) ڕاستگۆیی هۆكارە بۆ بەدەستهێنانی خۆشەویستی پەروەردگار .

(2) جێ بەجێكردنی فەرمانی خوای پەروەردگارە, چونكە فەرمانی پێكردووین كە لەگەڵ ڕاستگۆیاندابین .

(3) خوای پەروەردگار لە باوەڕداری ڕاستگۆ ڕازییە .

(4) مرۆڤی ڕاستگۆ مەدح كراوە لە لایەن خوای پەروەردگارە .

(5) ڕاستگۆی هۆكارە بۆ چوونە بەهەشت .

(6) بەهۆی ڕاستگۆییەوە خێرو بەرەكەت دەكەوێتە ناو ڕزق و ڕۆزییەوە

(7) بەهۆی ڕاستگۆییەوە دڵ و دەروونی مرۆڤ ئارام و ئاسودە دەبێت .

(8) ڕاستگۆی ڕێنیشاندەرە بۆ كاری خێرو چاك و باش .

(9) مرۆڤی ڕاستگۆ دوورە لە نیشانەی دوو ڕویی .

بیستو پێنجەم: باوەڕدارێك چاك بێت لەگەڵ دراوسێكەیدا

هاوەڵی خۆشەویست عەبدول ڕەحمانی كوڕی ئەبو قیراد (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی: پێغەمبەری خوا (h) فەرموویەتی:

(إنْ أحْبَبْتُمْ أنْ يُحِبَّكُمُ اللَّهُ تعالى ورَسُولُهُ ... وأحْسِنُوا جِوارَ مَنْ جاوَرَكُمْ)[1] .

(1) (حسن) رواه الطبراني وحسنه الألباني في صحيح الجامع (1409) .

واتە: ئەگەر پێتان خۆشە کە خوای پـەروەردگارو پێغەمبەرەکـەی (h) خۆشی بوێن, ئەوا ڕەفتارتان جوانو چاك بێت لەگەڵ دراوسێکانتاندا .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) یـەکێك لـە مافـە گرنگـەکان, بریتیـە لـە مـافی دراوسـێ, وە چـاك ڕەفتـار کـردن لەگـەڵ دراوسـێدا پێویسـتە لەسـەر هـەموو کەسـێك, وە بێگومـان لــە ئـاینی پـیرۆزی ئیسـلامدا گرنگـی زۆر دراوە بە چاکبوونو ڕەفتاری چاك و باش لەگەڵ دراوسێدا .

(2) چـاك ڕەفتـار کـردن لەگـەڵ دراوسـێدا جـێ بـەجێکردنی فەرمانی خوای پەروەردگارە .

(3) هۆکـاره بـۆ بەدەسـتهێنانی خۆشەویسـتی خـوای پەروەردگارو پێغەمبەرکەی (h) .

(4) ڕەفتـاری بـاشو چـاك لەگـەڵ دراوسـێدا نیشـانەی تـەواوێتی باوەڕە .

(3) ڕەفتـاری بـاش لەگـەڵ دراوسـێدا هۆکـارە بـۆ ژیـانێکی بەختەوەرو سەرفرازی لە دونیادا .

(4) ڕەفتـاری بـاش و چـاك لەگـەڵ دراوسـێدا بـە خێـرو صـەدەقە بۆ خاوەنەکەی دەنوسرێت .

(6) شــایەتی دانــی دراوســێ بــۆ دراوســێ لای خــوای پــەروەردگار قەبوڵەو وەردەگیرێت .

(7) چـــاك ڕەفتـــار کـــردن لەگـــەڵ دراوســـێدا بەهەشـــت بـــۆ خاوەنەکەی مسۆگەر دەکات .

(8) ڕەفتاری باش‌و چاك لەگەڵ دراوسێدا دەبێتە هۆی ئاوەدانی ماڵان و تەمەن درێژی (مەبەست لە تەمەن درێژی ئەوەیە کە خـوای پـەروەردگار بەرەکەت دەخاتە ناو کارەکانیەوەو لە ماوەیەکی کەمدا کاری گەورەو درێـژ خایەن ئەنجام ئەدات، نەك بەمانای ئەوەی کە لە (لوح المحفوظ) بۆی دیاری کراوە. بەڵکو ئەو تەمەنەی خوای پەروەردگار پێی بەخشیوە بە خۆشی بەسەر دەبات) .

بیستو شەشەم: باوەڕدارێك لە پێناوی خوادا بجەنگێت

هاوەڵی خۆشەویست ئـەبوذری غیفـاری (خـوای لێ ڕازی بێـت) فـەرمووی: پێغەمبەری خـوا (h) فەرموویـەتی: (ثَلاَثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ... الرَّجُلُ يَلْقَى الْعَدُوَّ فِى الْفِئَةِ فَيَنْصِبُ لَهُمْ نَحْرَهُ حَتَّى يُقْتَلَ أَوْ يُفْتَحَ لأَصْحَابِهِ)[1] .

(1) (صحيح) رواه احمد وصححه الألباني في صحيح الجامع (3074) .

واتە: سێ جۆر باوەڕدار پـەروەردگار خۆشـی دەوێـن ... یـەکێك لەوانـە" پیاوێك کە ڕووبەڕوی دوژمن دەبێتەوە لەگەڵ کۆمەڵێکدا گـەردنی خۆیـانی بۆ دادەنێت هەتا دەکوژرێت یان هاوڕێکانی سەرکەوتن بەدەست دەهێنن.

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) فەزڵو گەورەیی خۆ بەختکردن لە پێناوی خوای پەروەردگاردا .

(2) مرۆڤی موسڵمان دەبێت ئازاو چاو نەترسو بەجـەرگ بێـت بەتایبـەتی بۆ سەر خستنی دینی خوای گەورە .

(3) موسڵمان لە کاتی ڕوو بەڕوو بوونەوەی بێ باوەڕاندا یـان دەکوژرێـتو پلەی بـەرزی شـەهیدی بەدەسـت دەهێنێـت, یـان سـەر دەکـەوێت بەسـەر دوژمندا .

(4) موسـڵمانی ڕاسـتەقینە ئاواتـە خـوازی ڕوو بـەڕوو بوونـەوەی دوژمـن نییـە, بـەڵام ئەگـەر ڕوو بـەڕوو بـووەوە, ئـەوا دامـەزراو دەبێـتو ڕاناکاتو هەڵ نایات .

بیستو حەوتەم:باوەڕدارێك لە کاتی ماندوێتیدا شەونوێژ بکات

هاوەڵی خۆشەویسـت ئـەبوذری غیفـاری (خـوای لێ ڕازی بێـت) فـەرمووی: پێغەمبەری خـوا (h) فەرموویـەتی: (ثَلاَثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّـــهُ... وَالْقَـــوْمُ

يُسَافِرُونَ فَيَطُولُ سَرَاهُمْ حَتَّى يُحِبُّوا أَنْ يَمَسُّوا الأَرْضَ فَيَنْزِلُونَ فَيَتَنَحَّى أَحَدُهُمْ فَيُصَلِّى حَتَّى يُوقِظَهُمْ لِرَحِيلِهِمْ)[1] .

واتــه : ســێ جــۆر لــە خــەڵكی خــوای پــەروەردگار خۆشــی دەوێــن ... یــەكێك لەوانــە" كاتێــك كۆمــەڵێك ســەفەر دەكــەنو شــەو ڕۆشــتنیان درێــژە دەخایــەنێت تــاكو وایــان لــێ دێــت حــەز دەكــەن پــێ لــە وڵاخــەكانیان داگــرنو بیــدەن لــەزەوی (بــۆ ئــەوەی كــەمێك پشــوو بــدەنو بخــەون لەبــەر مانــدوێتی), جــا كاتێــك كــە دادەبــەزن یــەكێكیان كــەنار دەگرێــتو دەســت دەكــات بــە نوێــژكردن بۆئــەوەی دواتــر هاوڕێكانی لە خەو هەڵسێنێتو بكەونە ڕێ .

سودو ئامۆژگاری لەم فەرموودەیەدا .

(1) شــەو نوێــژ هۆكــارە بــۆ بەدەســت هێنــانی خۆشەویســتی خوای پەروەردگار.

(2) شەو نوێژ هۆكارە بۆ چونە بەهەشت .

(3) شەو نوێژ باشترین و خێر ترین نوێژە لە دوای نوێژە فەرزەكان .

(4) شەو نوێژ هۆكارە بۆ نزیك بوونەوەیە لە خوای گەورە .

(5) پــەروەردگار مــەدحی ئــەو كەســانەی كــردووە كــە شــەوان جێگاكانیان بە جێ دەهێڵنو هەڵ دەستن بۆ شەو نوێژ

---

(1) (صحيح) رواه احمد وصححه الألباني في صحيح الجامع (3074) .

(6) دەســـت گــرتن بەشـــەو نوێـــژەوە لـــە داب و نـــەریتی پیـــاو چاکانی پێشینە .

(7) شەو نوێژ هۆکارە بۆ ڕێ گری لە تاوان و خراپەکاری .

(8) شەو نوێژ هۆکارە بۆ سڕینەرەوەی تاوانەکان .

بیستوهەشـــتەم: باوەڕدارێـــك ئیمـــامی حوســـێنی (خـــوای لێ ڕازی بێت) خۆش بوێت

هــاوەڵی خۆشەویســت یــەعلای کــوڕی مــوڕە (خــوای لێ ڕازی بێــت) فــەرمووی: پێغەمبــەری خــوا (h) فەرموویــەتی: (حُسَـــيْنٌ مِنِّـــي وَأَنَا مِنْ حُسَيْنٍ أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْناً)[1] .

واتــە: حوســێن لــە منــەو منــیش لــە حوســێنم, هەرکەســێك حوســێنی خۆش بوێت, ئەوا خوای پەروەردگار خۆشی دەوێت .

لە کۆتایدا داواکارم لــە خــوای گــەورەو میهرەبــان بمــان گێڕێــت لــەو کەسانەی کە خۆشــی دەویۆ لێیــان ڕازییــە, وە هــەموو مانــدوبوون و تێکۆشانێکمان تەنها لەبەر زاتی خۆی بێت و بەشــی نــەفس و هــەواو ئارەزو و هــیچ کەســێکی تێــدا نــەبێت، هــەروەها بــەردەوامیمان پــێ ببەخشێت لەسەر ڕێگا ڕاستەکەی ئیسلام .

B

وَصَلَّى اللَّهُ وَسلم عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الأُمِّيِّ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَالتَّابِعِينَ أجمعين.

گرنگترین سەرچاوەکان

(1) القرآن الكريم .

---

(1) (حسن) رواه احمد والترمذي وابن ماجة وابن حبان وحسنه الألباني في صحيح الجامع (3146) .

(2) تفسير القرآن العظيم للحافظ أبي الفداء إسماعيل بن كثير (رحمه الله).
(3) تيسير الكريم الرحمن في تفسير الكلام المنان, للشيخ عبدالرحمن بن ناصر السعدي(رحمه الله).
(4) تفسير الثمين، للشيخ العلامة محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله).
(5) صحيح البخاري, محمد بن اسماعيل البخاري (رحمه الله).
(6) صحيح مسلم , مسلم بن الحجاج النيسابوري (رحمه الله).
(7) صحيح سنن أبي داود تحقيق الشيخ العلامة محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).
(8) صحيح سنن الترمذي تحقيق الشيخ العلامة محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).
(9) صحيح سنن ابن ماجة تحقيق الشيخ العلامة محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).
(10) صحيح سنن النسائي تحقيق الشيخ العلامة محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).
(11) صحيح الجامع الصغير وزيادته للشيخ العلامة محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).
(12) صحيح الترغيب والترهيب/ للشيخ العلامة محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).
(13) سلسلة الأحاديث الصحيحة ، للشيخ العلامة محمد ناصر الدين الألباني (رحمه الله).
(14) فتح الباري، شرح صحيح البخاري، للإمام ابن حجر العسقلاني (رحمه الله).
(15) شرح النووي على صحيح مسلم, للإمام يحيى بن شرف الدين النووي (رحمه الله).
(16) عون المعبود شرح سنن أبي داود للعلامة أبي الطيب شمس الحق آبادي (رحمه الله).
(17) تحفة الأحوذي بشرح جامع الترمذي، للإمام محمد عبد الرحمن المباركفوري(رحمه الله).
(18) فيض القدير شرح الجامع الصغير للإمام عبد الرؤوف المناوي (رَحِمَهُ اللَّه).
(19) شرح رياض الصالحين للشيخ العلامة محمد بن صالح العثيمين رحمه الله.

ناوەڕۆك

پێشەکی ....خگأ! الإشارە المرجعیە غیر معرّفە.
لەقورئانی پیرۆزدا 9
باوەڕداریك مل کەچو دامەزراو بێت 9
باوەڕدارێك تەوبەکارو پاکو خاوێن بێت 11
باوەڕدارێك بەڕاستی شوێنی سوننەت کەوتبێت 13
باوەڕدارێك خۆپارێزو لە خواترس بێت 16
باوەڕدارێك چاکە کارو خێر خوازبێت 18
باوەڕدارێك لە گوفتارو کرداردا دادپەروەر بێت 21
باوەڕدارێك خۆگرو بەئارام بێت 23
باوەڕدارێك لە پێناوی خوادا بجەنگێت 26
باوەڕدارێك پشت بە خوا ببەستێت 28
لە فەرموودە ڕاستەکانی پێغەمبەردا (h) 30
باوەڕدارێك سودو قازانجی بۆ خەڵکی هەبێت 30
باوەڕداریك ڕاستگۆ بێت 31
باوەڕدارێك ڕەوشت جوان بێت .خگأ! الإشارە المرجعیە غیر معرّفە.
باوەڕدارێك ئازاو بەهێزو بەتوانا بێت خگأ! الإشارە المرجعیە غیر معرّفە.

باوەڕدارێك لەخواترس‌و دەوڵەمەندو شاراوە بێت **خگأ! الإشاره المرجعیه غ**
باوەڕدارێك جوان‌و پاکو خاوێن بێت **خگأ! الإشاره المرجعیه غیر معرّفه.**
باوەڕدارێك نەرم‌و نیان بێت ....**خگأ! الإشاره المرجعیه غیر معرّفه.**
باوەڕدارێك ئاسانکار بێت ....**خگأ! الإشاره المرجعیه غیر معرّفه.**
باوەڕدارێك لە بەخشیندا دەستکراوەو بێت **خگأ! الإشاره المرجعیه غیر مع**
باوەڕدارێك لە نوێژی جەماعەتدا بڵێت (ئامین)**خگأ! الإشاره المرجعیه غ**
باوەڕدارێك دونیا نەویست بێت **خگأ! الإشاره المرجعیه غیر معرّفه.**
باوەڕدارێك بەتەنها خوا بپەرستێت **خگأ! الإشاره المرجعیه غیر معرّفه.**
باوەڕدارێك لێبوردە بێت ....**خگأ! الإشاره المرجعیه غیر معرّفه.**
باوەڕدارێك پشتیوانان(أنصار)ی خۆش بوێت 50
باوەڕدارێك کارەکانی بەچاکی ئەنجام بدات 51
باوەڕدارێك نێوان خەڵکی ڕێك بخات‌و ئاشتیان بکاتەوە **خگأ! الإشاره المر**
باوەڕدارێك هێمن‌و لەسەر خۆ بێت **خگأ! الإشاره المرجعیه غیر معرّفه.**
باوەڕدارێك لەرسی خوا فرمێسك بەچاویدا بێتە خوارێ.........54

باوەڕدارێك فەرزەکان جێ بەجێ بکات 55
باوەڕدارێك سوننەتەکان جێ بەجێ بکات 56

باوەڕدارێك بەشەرمو عەیب داپۆشەر بێت 57
باوەڕدارێك لەبەر خوا باوەڕدارێکی خۆش بوێت 58
باوەڕدارێك ئەمانەت پارێز بێت 60
باوەڕدارێك ڕاستگۆ بێت 61
باوەڕدارێك چاك بێت لەگەڵ دراوسێکەیداخگأ! الإشاره المرجعیه غیر معر
باوەڕدارێك لە پێناوی خوادا بجەنگێت...............................64
باوەڕدارێك لەکاتی ماندوێتیدا شەونوێژ بکات 65
باوەڕدارێك ئیمامی حوسێنی خۆش بوێت 67
سەرچاوەکان 68
ناوەڕۆك 69